

Պատ 1 մ. 30 կ.

ԿԵՏԵՎԱ ԶԵՄԱՆԵ ԿՐՄԱՆՉԻ

ԸՈՆԱ ԸՕՐՏՃԱՆԱ ԸՄԸԱ

ՆՅՏԵՐԱ ԽՐԿՄՈՒԹԱ ՇՏՏ ԵՐՄՅՈՆԻԵ
ԵՐԵՎԱՆ 1937

Պատկերը ընդ իր գույնով
II գույնով էր ներկված
Հայաստան, Երևան, 1997

Учебник курдского языка
Для II класса
Гос Арм. ССР, Ереван, 1997

Натіжə ǧəbulкыгыне зь алије Комисариата Ронкаја ǧьМ ǧьСЕ.

Қ Ъ Ң Е В А
З Ъ М А Н Е К Ы Р М А Н Ң И

Ғ О Н А Д Ə Р С Х А Н А Д Ы Д А

Н Ə Ş Ғ Җ А Н Ы Қ Ы М Ə Т А ǧ ь С С Е Р М Ə Н И Е
J E R E V A N 1 9 3 7

Қ Ъ Ң Е В А
З Ъ М А Н Е К Ы Р М А Н Ң И

Bona dərsxana dyda

Назыг кыгы: Н. ǧьНДИ У ǧь. GENCƏ

Загружено с сайта
<http://kurdistan.com.ua/>

Н Ə Ş Ғ Җ А Н Ы Қ Ы М Ə Т А ǧ ь С С Е Р М Ə Н И Е
E R E V A N 1 9 3 7

Redaktortî kergên:

ÇASÛME ÇÛLIL

ÊDOJE ÇANGO

Çêmbaz kergên: M. Ç. u Z. IBO

Kurdish Library House - SARA
Info@saradistribution.com
Tel / Fax: +46 8 33 12 29
Mobile +46 73 792 09 07
Stockholm - SWEDEN

Têmbê 1122, nêşîr 4275

Glavlît № X. 92807 tiraz 4000

1. BÊR BÛ XÊBATE

Mê kertebe xwê awlên xwêndijê, kyta kergê. Êm zê îrova dêrbazî dêrsxana dyda dêbên. Zê bo we jêke zî em êjde dêkên.

Mê maktêb xêmlandjê. Lê diwara xêstjê şêkle sêrkara, hêv. hêv. Lenin, Stalin. Molotov, Vorosilov, Kalinin, Mikojan.

Xên zê wana mê gêlek plakat u şêkle hêbuna hêkymate lê diwara xêstjê.

Mê dêr u hêndyre maktêbe gênd têmbaz kerg, gava ky gundi zê bêr maktêba mêra dêrbaz dêbun, hêwas-hêzmêkar bun le bêherjana. Pêj mezê kergne, tê dêdit, dêgotên:—Êfêrgê zare mêra, têmbazên, mêrifet zê wanra u le dêdan dêcun.

Roztêra dêne êjda mê dêst pe bu. Mê şagêrte gyrça u gundijed mê têklifi êjde kergu.

Wêxte dêst pe buna êjde, gêşk şa u êşq bun. Tê dêgot. hêmu minani mê dêrbazî dêrsxana dyda dêbên.

Lêzêki şunda, Şêra hêwala mê rabu, zê nave mê xêbêr da. Êwe got:—Êm dêrbazî dêrsxana dyda dêbên. Bona hinbun—zanêbune mê nave dêrbdarîje lê sêr xwê danijê. Hêma zê bo we jêke zî, mê şêrte soslêçije bê maktêba hêwale xwê gyrça gredajê.

Şöre gılıje xwə kyta kыr. şagırte gırça, wəkile komsomola, je pionera, sədre şewra gynd u dərşdara xəbərđan. Gыška gılıje Şöre lajiq dit u bь şabun qəbul kыrn.

Sьbətьre dьha dərse mə dəst pe bubun u əm bь ləci u staxanovi dərbazi sər şьxyle xwə bun.

1. Wə əjda məktəba xwə sawa dərbaz kыr?
2. Wə bь kəra əjda xwə dərbaz kыr u bь kəra şərtə sosia-listije gьreda?

2. XWƏNDьN

Xwəndьn cь şirьnə,
Haj, haj şirьnə.

Əm zu bьkьn hin bьbьn,
Haj, haj hin bьbьn.

Əm hin bьbьn dərbdarbьn,
Çan, çan dərbdarbьn.

Gьlijed təzə bьzanbьn,
Haj, haj bьzanbьn.

Gəli həvalno, hin bьbьn,
Çan, çan hin bьbьn.

Pionered staxanov bьn,
Haj, haj staxanov bьn.

3. HƏWA TƏMBZ

Sute gotə kalьke xwə:—Kəke, mərvьn pe cь—cь əbura xwə dьkьn?

Kalьke gote:—We pe cь əbura xwə bьkьn, əwə ida, nanxarьn u av.

Sute gava ky çava xwə stənd, kыr ky bьkənə, le perəperə xwə gьrt u got:

—Le mərvьn ləziki roze xwə bьgrə, we cь bьbə?

Kalьke bь şabune çava we da:—Hь, əre, əre, bəna mərvьva dьbьkə.

Əwe bь kybari gote:—Wəki ysənə, xən zь nan u ave, tьştəki dьn zi həjə, həwa wera dьbezьn.

Sute tьştək zi ani bira xwə u got:—Kəke, həрге ty gotьna mьn qajil dьbi, mərvьn gərəke tьme nav həwa təmbzda bə, pəncərə u kyləke oçaxa nəğьrn. Pəncərə zəf çara gərəke vəkьribьn u məzьn bənə sekьrьne. Xən zь we, mərvьn gərəke tьme fizkulture bьlizə. Bə əve jəke, çansaxi tьnənə.

Kalьke gava ky gьlie Sute bьhist bь əşq got:—Dəlala mьn, əz zəf zь nəvija xwə razimə Gьlijə tə gьşk zi rastьn. Rastə, ky oktjabьrke nolani wə mərvьve minani mə məzьn hin dьkьn, həla kəne... əme gələk tьştə zь wə hin bьbьn...

4. S Ъ В Ə

Zəraja roje
Rohьlat nьxaft:
Dь gyndda lь rəx eem
Çьra vesjan.

Ль nava dəšta
Kylilka qravi gьrt
U ль col u bəjara
Kərijed pez hьşjar bun...

5. DY ŞAGьRT

Şagьrte təmbəl:

— Dyde kanuna raşьn, nəcum məktəbe, xəwda mabum.

Şagьrte dərbdar:

— Dyde kanuna raşьn. əz sьbe zu rabum. mьn sərəəve xəw şuşt, taştija xəw xar. bь əşq u sərfinaz cumə məktəbe.

Şagьrte təmbəl.

— Sezde kanuna raşьn, əz cum məktəbe, le mьn dərs hazьr nəkьrbun.

Şagьrte dərbdar:

— Sezde kanuna raşьn, əz sьbe zu cumə məktəbe. Mьn ali həvaləd xəw kьrьn. Əwana zi rьnd hinbun. Dərsdare zь bo rьnd hinbune rəşьne mьnda.

Şagьrte təmbəl:

— Biste kanuna raşьn, nьha əz dərsa şunda dьminьm, dərsdar rəşьne mьn nadə, de u bave mьn rəşьne mьn nadьn. Əz nəhəqi zь dərse xəw şunda mam. Goti viali wada əz zi rьnd hin bьbьm.

Şagьrte dərbdar:

— Biste kanuna raşьn, zь bona zəfrьnd hinbune, məktəbe rəşьnamə da mьn. De u bave mьn gələki şabun.

6. ТРАКТОР

Дьхəбьti, дьхəбьti,

Дьхəбьti, дьci teji

Ty radьki, wəldьgəriini

Ty ruje őrde zu rəş dьki.

Rakə, traktor, rakə,
Ty xwəlije təvda qal kə,
Kəwşən təv bə jək kə,
Kolxozvana gyl u şa kə.

7. KƏLBE MƏ

Lə bər dəre mə gələk kəlb həbun. le də nava wan kəlbada, kəlbəki mə həbu, wəki də nava təmamija gyndda əjan bu.

Əw kəlbe mə təştəki başqə bu, kəlbe ysa fəmdar, aqyl u bə iţbar mən həla lə ty əija nədibu, gələki rənd, bawəg bəkn əz wija qə bir nəkm.

Zati səbe şəbəqə eeləke mə Məşko dəbrə nəv garane u evare disa Məşko eelək danin male.

Gava ky male nan dəpət, Məşko mərişk, pərişik u əvnik zə dora male radəqətəndən.

Gava ky dəbu bəri evar, mərişked male, maka kyrga bə çuçəke weva, zati Məşko dani hyndyr, tə qəji dəgot zəmare zi zanə, gava ky jək kembija, dəcu dəgərija dədit u dani.

Dajika mən wəhid bu. le gələki zir bu. Səbe şəbəqə radəbu, təmamja şuxyle male dəkyr, xwarən cedəkyr, həla gəde bəre mənə euk dəmezənd, radəzənd u dəri lə sər dədəda, sərda zi dəhatə bedərə ali mə dəkyr.

Məşkoje mə lə bər dəri nədəkət, nə zi vijali—wi ali dəgərija, əw radəbu sər xəni u lə sər qumaora larə bənd dəkət, hərdy ləre xwə bər bə kyləka male dərez dəkyr, sərə xwə dəda sər ləra u bə gyhe h-

şijar gyhdari dəkyr, wəki lə ki jali dəng təsələ dəbə?

Gava ky həma bərange mənə euek həşjar dəbu, dəgərija, kəlb radəbu sər hərdy conge xwə pəşən, bərə xwə bə bedərəda dəkyr u dəwtija, dəkyr kastə—kast.

Dija mən dəgot:

— Də dəha əz həgəm. dənge kəlb te, gədə həşjarbijə u dəgəri.

A, kəlbəki waji aqyl, fəmdar u bə iţbarbu Məşko.

8. EVARA KOLXOZE

Ro cu ava, bu evar,
Cunə hyndyr, gə dəwar,
Şvana pəz bəgn gyhera
Bara-bara bərx u mija.

Alikiva kolxozvana
Kələndi sər məle wana,
Bə kən, əşq laqərdija
Tənə male zə zəvja...

Le təqə-təqa traktora,
Cujin hatəna, həspra, kama,
Hənəki zi bə maşina
Həv dərdəxən zə təxa.

9. MOZ U HËRC

Dê kuraja meşada, nav qafa dareda. moze zê xwêra helunêk sekêrbu, dê hundyrda çuçek dêrxêstêbu u bê hêngêve şîrên govêk hunabu.

Ûz nêzam rozêke cêwa, hêree bin hêlani, bina hêngêve têzê.

Kêrê hêrgême—hêrgêl, kêrê rênê—rênt, lê bêr dare sêkêni u laped xwê be têwşê lê sty helune dani.

Moze kêrê vîngê—vîng, çuçekê we zî reia, le hêree lêre xwê bê gîncî zê helune hêlnêkêşand. Ûwe zê hêv vêzênd têmamîja helune u çuçekê moze têv hêncêrgrandêb, hêngêve şîrên dê sêr dêle xwêda kêr.

Gava ky moze çuçekê xwê dê bîn lêre ve hêrea zalêmda dit, we kêrê vîngin u bê cêve hêreeva ysa vêni, wêki çîbêçî hêre zî lê bîn dare vêlêzîja be dêng u be sêda.

10. SÊ U RËŞIK

Wêxtêke rêşîk têrzi bu,
Sêre sê zî kym tynêbu.
Le nêzanêl zê kedêre,
Dêst xêstêbu postêki bêrxê;
U rozêkê zêvêstane,
Bêr çêl rêşîke poste bêrxê.
— Roza tê bê xer, hosta rêşo,
Sêre mên sêrma kêr, bo xwêde bê,
Hane êvi postî u zê mênra,
Kymêki bêdêru sêre mênra.

Bona rêra ty arxajin bê,
Hêma, hêma zêf dêrêng nêxi.
— Sêr cêve mên, xale kuekê,
Kymêkê, xwê kyrkêk nînê?
Bona hatêre têji dêlal
Roza inije wêrê bêbê.

Bona rêra cê lajîqê,
Xêbêrdan zî nav mêda, şêrmê,
Cê têstêki mêzêne, lo malava,
Hêr têne hêqe kymêki.
Inije, xale kuekê
Rêşîja hoste xwê dêhêzîne
Gêrmina wijê gêran u mêzêl,
Sêr şemîka hostê sêkênije:

— Kêne hostê? kêne paraxe mên...?
Hênêki bêsêkêne we nêha be".
Hosta we hat kyrki lejê,
Sê dit, bîn şêmele xwêva,

Ньпәки хwә бь хwә кьгә мьртәмьрт
U сәг мьстәри кьгә қарәқар:
— Сәрма дькьм, mala тә ава?
Naheli ky bine бькшһньм?

Тьштәки hesa ху ninә, һәла тәзә
Мьн шьл кьријә, ky әз бьдьрум.
— Dә malava ysa bezә,
Әw хәјидә тә дьһа сижә?
Мьн рәгә дајә ky zu бьдруји,
Jan na, bezә сьбе wәгә.
Ньм дьбези, һьм зи nadруји,
Ньм хәбәр дьди, сәг мьн дьқiri,

Ньм, һьм, һьм, һьм,
Вьга сьқasi һәгьм u bem...?
Kueke бь хәјди ysa got
Vәgәrija сәри бь qot.
Çarәke zi hat. disa tьnәbu,
Ve çare ль һәв кәтьн
Дьһа be һьгмәти, гьлије хьrab,
Дьһа кәвн u тәзә, de u bav,

Dьһа рьшika дьз u kueke кәсәл
Гьлије wan гьһишт дәсте diwanbaşi.
Kueek һәтани cu, u hat,
Рьшika hostә дьлшкәсти bu,
Сәре хwә һьлда u шәвәке
Нәгә ky һәри, әw yndabu...
Зь we roze һәта iro zi.
Kueeke әв јәк bir нәкьријә,
Bira хwәдә һәла he хwәји дькә.
Kedәre ky рьшike дьбинә
Banzдьдә u сәрдә дьгрә,
Poste хwә ze paşda дьхwәзә.
Le рьшika rurәш ньшкева
Paşda вәдьгәгә u бь hers
Дькә рьстин, jane мьн тәзә
Av рәшандијә, ky бьдьрум.

11. RADIO СЬ GOT

Şarife tәkmalә Şkoje kolhozvanra дьgot:—Olo.
Şko, rastije zi gotьna тә bu, eeleka мә стәwr бу. Мә
eelәk ysa хwәји нәкьр, сәwa ky тә we roze мьнра
got, мьн gyra radioje нәкьр.

Şko çaba çinare хwә da:

— E, bo, әз sawa бькьм, le сьра eelәke мә
stәwr нәbun. Nә мьн we roze тәра got, ky radioje
dәrhәq kara siloseda gotијә, wәki silos һәјwanәt хьрт
дькә, nahelә рәз, дәwar zu стәwr бьбьн. Dә, һәвалә
qәңç, әзьм гьнәкар jane ty, ky ve gave eelәke мә
tenә dotьн, le janga тә стәwr бујә...

Şarif b̄ d̄nḡaki n̄rm got̄ Şko:—Bo, rastije zi got̄na t̄j̄a. Radio t̄şt̄aki xw̄ş̄, əḡar m̄ zi gyra we b̄kra, eel̄ka m̄n iro we st̄wr n̄bija u n̄ zi z̄b̄ x̄bata kolxoze əze para b̄k̄etama, n̄ha əz zuda kolxozvan̄ki minami t̄ bum.

12. Т Р А К Т О Р

Şaş kotan l̄ r̄x h̄v, l̄ r̄j̄ s̄r̄xe,
B̄ d̄ste m̄r̄v̄ki d̄x̄bt̄, d̄s̄, te,
Q̄ b̄ ç̄ar̄keva t̄n̄ w̄stand̄na we
Roze z̄v̄ja rad̄k̄, hektar b̄r̄ hektare.

Notla bob̄liske d̄f̄r̄: d̄s̄ te,
Ş̄ra w̄ld̄ḡarin̄, l̄ h̄v̄d̄r̄ē,
D̄ste d̄d̄a b̄r̄ xw̄ notla ş̄era,
Şov d̄k̄a s̄r̄ h̄v, merg u b̄jara.

T̄ne z̄b̄ topa d̄nge we te d̄r,
B̄ x̄bata we t̄zi d̄b̄a z̄vi u bed̄r,
D̄x̄abt̄in̄, şoferi l̄ s̄r,
Kolxozvan̄ əw, b̄ navi ōm̄r.

13. D̄B̄ T̄B̄JADA—H̄Ş̄JAR

H̄v̄ale Stalin got:

„Q̄ ty b̄hyst̄ake, əm z̄b̄ xw̄lja x̄lqe naxw̄z̄n,
le xw̄lja xw̄ zi, z̄b̄ xw̄lja xw̄ əm verşok̄eke na
d̄n ty k̄si“.

Bala çab dan:—Ōm nad̄n.

Kolxozvana çab dan:—Ōm nad̄n.

T̄nam̄ja x̄batkara çab dan:—Ōm nad̄n.

Ordija m̄ sor zor̄. Ordija Sor xw̄j̄ d̄k̄o w̄late

Şewre.

14. K O L X O Z

Kollektiva m̄ saz bu,
Kollektiv̄ xw̄ş̄,
Gyndi teda d̄m̄ş̄,
Ōme kefk̄n h̄rd̄me
Kul̄k̄ k̄t̄n̄ ç̄n̄me.

Ōz Stalin h̄z̄ d̄k̄m,
Molotov h̄z̄ d̄k̄m,
Ḡlije wan h̄z̄ d̄k̄m,
Kolxoze t̄m̄ sed̄k̄m.

Kollektive saz дькъм,
Kollektiv съ хwəşə
Gyndi teda дьмəşə,
Əme kefkьn həg dəme
Kulək kətnə çənyne.

15. QYLYNG

Rafe qylynga hat, bьhyri: qirə—qira wanbu.

Əloje qorьxei gələki ь du wana nyheri, dina xwə
da wana u Xəzala qiza xwəra got:—Dьha paizə, qy-
lyng dььь.

Xəzale got:—Bavo, bavo çan, le sawa rəfgьrti
dьььь, sawa danə du həv u ьь həvra dьььn qirin?

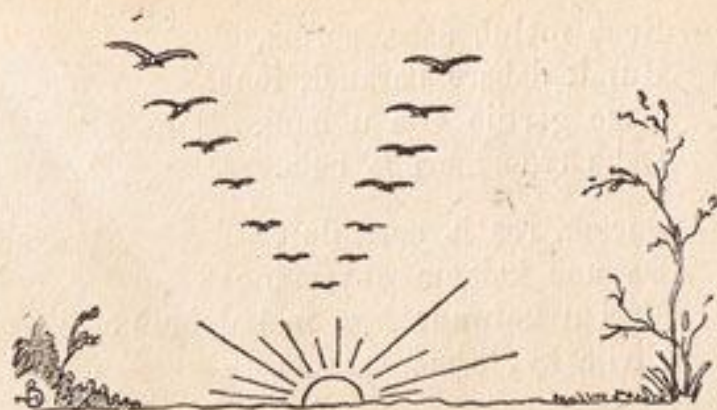
Bave we got:—Le sawa, Xəzala mьn, əwana
gələki mьqati həvьn u gyra həvdanьn.

Əlo disa ь wana nyheri, hьnəki bəna xwə stənd
u disa got:

— Əz şəvəke ь cole mam. mьn dina xwə dajə—
sawana, rəfə qylyng vajə ь rəx mьn danijə: wəkə
20—30 gavi duri mьn. Əwana əz nədditьm, le mьn
əw dьditьn Əz çibьçi kərbum u mьn disa ь wana u
hewrandьna wana nyheri. Ləzəki şunda, gьşk starbun,
le jək hьnəki duri wana ь səg ьngəki səkьni, le
ьnge dьne ьььnd kьr, kəvrəki rьeuk zi dь nava rəp-
çьke wida.

Əz əçeb mam, le disa mьn le dьneri.

Çar—çara mərvь dьgot. əw xəwra dьcu u wəhte
ysa, kəvьr zь nava rəpçьke wi dьkət. hьşjar dььu,
disa kəvьr hьldьda u ь dor u bəre xwə dьneri Əw
dь wi halida həta sьbe ysa səkьni, paşə həvaləd wi

hьşjarbun: əwi zi kəvьr hьşt, ь həvdy kьrnə qirin,
fьrin. cun.

Xəzal mətəl mabu, le rьrsək zi da bave xwə,
əwe got:

— Bavo çan, qe şəv nobədare wan zi hənə, əre?

Əlo got:—Le sawa, əz təormin dькъм, əw qylynge
ye şəve nobədare wan bu, qəgəwьli ь rəfe qylynga
dьььr u hərke ruvik jan dəbəkə dьne neziki wan buja,
əwe ьqirja. gьşke zь xəwe hьşjar ььbuna u we zь
dəste qəzjaje xьlas ььbuna.

Əwi disa got:—Dьha paizə, qylyng dььь.

16. PAIZ

Col u cimana qieьk wərgьrtьn.

Kylilk u baqçə təzi bun

Təjirədə ь rəfgьrti zь wəlate mə cun.

Rozə mələl, sarə, sərna,
Hurək dəbarə baranək fəna,
Məze gərtijə eija u bani,
Dəha tynə məri lə cola.

Qərtəla rəş lə sərə dare
Dəhunə kəlama zəvəstane
Məri u həjwanət, zə mal u heline
Hivija kylije səri manə.

17. NOBƏDAR

Kytabuna havine bu: də baqce kolxozeda sev u
hyrmije şirez təzi ghiştəbun.

Kalke Məho hər şəv nobədari dəkər: Rəzgoe nəvije
wi hərtəm evare. gava ky kalk dəcu nobədarija xwə,
zə wi təwaqə dəkər:

— Mən zi bə xwərra bəbə nobədarije, kalko çan,
kalko...

— Le, wəki xəwa tə be. Wi saxi we cəwa bəbə,
dəlale mənə zir...

— Na, əz ranazem, tənə ty bə xwərra bəbə, cə
tərranə.

Hər nəjisə kalk razi dəbə, wəki Rəzgoe nəvije
xwə bə xwəra bəbə.

— Də əm hərgən, cəka tye nobədariyə cəwa bəki.
Baqəcəji stəqərribu. Hiv dərkət.

Kalk kətə hundyre cadyre u lə Rəzgo təmin kər,
wəki gava ky tıştək bəqəwymə, əw dəji lə kalk kə.

Rəzgo kətə nava mətala. wəki səbe cəwa merxa-
sija xwə zə həvalara gəlikə.

Əwi mətala dəkərgən u lə hive dənəherri. Nəherri—
nəherri u wi tere nə hivə, hiv lə bər əvə wi bubu
qawynəki zər, u tə qəji dəgot dəxwəz dəste xwə də-
rezke, binə xare, le dəste wi naghize.

Nəşkeva jək dənəinə wi:—Aji əfərgəm ha, həma
nobədərəki zori, ha...

Gava ky dənge kalk lə Rəzgo təsələ dəbə, əw
vədəcənəqə çije xwəda, əvə xwə zə xəwe məzdeyə.

Dənəhergə kalk lə kələke səkənijə u lə əzəman
zi dəha hiv tynə...

Təv dərkətəbu, ro bənd bubu.

Kalk dəkənə u dəbezə:

— Bawər bəkə ty nobədərəki zori, ha...

18. P Ə M B Y

Həyo zuda dəst zə kocərije kəşandijə, bujə kol-
xozvan, həle xwə xwəş kərjə; zared wi xwəndinə; əw
bə xwə zi xwəndəne zanə; həbuna wi gələkə, bə xwə
zi staxanovə.

Rozəke əm bə rewiti lə Həyo qəşədin. Əw zəvja
pəmbyda dəxəbtə. Zə səlama mə şunda, Həyo bə-
şəvəhat, gyla anija wi vəbu u bə əşq got:

— Həvələd dəlal, hun sər əvəvara hatən, bə saja
sərə həvələ Stalin, əz zi bum mərgv u həzar—həzare
kəsib—kusibe noli mənə bərə zi. Hun ve dəste dəbi-

пын, əva бь кəп, əva be sərovьн, peda — peda pəmbujə.
Kolhozvaned mə rьnd fəmkьrьнə, ky hukyməta mə
Şewrera xen зь pez u dewer, gənym u çəh, bьrьнəç
u kartola u je dьne, pəmbu zi lazьmə. Bьra xəbatka-
red mə rьnd ь xwəкьн, bьra şagьrted mə təmyz u
dəlal xwəкьн, bьra oktjabrьк u pioner бь кьнçed xwəjə
təzə dьha şa бьбьн...

Hыso disa got:—Həma ve gave xen зь fabrik—
zavoded bazared mə dьne, ь tekstila Leninakaneda
бь həzara palə dьxəbьтьн, əwana зь pəmbu кьнça
hazьr dькьн.

Həvaləki mə got:—Hыso, həvale staxanov, qəwət—
səhət зь tə u həvaləd təra, əm gələki şanə, wəki ty
зь kocərja rəzil azabujı, buji kolhozvan u ь səp
pəmbu dьxəbьti. Zəvja pəmbu бьra dьha бь кəп бə,
бьra dьha бь karbə.

U mə xatre xwə зь staxanove dəşte xwəst o reja
xwəda cun.

19. XƏBATA GRAN

Қар u əmələ Bedene xal dukeşk təmyzkьrьн bu.
Əwi Çimmije kyre xwə zi hini we xəbate dькьr.

Əwana sьbe həta evare ь səp bane бьльнд dьxə-
bьtin. Əw hərdy zi rəşьн, mina qire, sawa ky diware
dukeşke.

Xəbat granə, le зь bona jenge pьeuk edi naje
gotьne...

Bedene xal pьšta Çimmi pe şrita dьrez gredьda u
hyndyr dukeşke darda dькьr. Çimmi бь dəsta diwar
dьda təmyz кьrьн.

Çimmi gava ky зь dukeşke dərdьkət зь səro—
бьно rəş dьbu, dьbu qir-qətran.

Bave wi gava ky əw jək dьdit, axin dьkşand:
—Çimmi, vьra qənçə, nə?

Çimmi xwə бь bəşəra qəlp nişan dьda u dьgot:
—Zəf rьndə.

Xəbat granə, le Çimmi be naz u tuz koməke
dьdə bave.

Əwana nav wəlate kapitalistada бь wi qəjdəji bona
kyrtol nan şəv ro dьxəbьтьн.

20. WƏLATƏKI MƏZьN NAVA DьNEDA HƏJƏ

Əw wəlatəki təwri məzьnə. Hərke dьxwəzi pəja
зь пьeəki wi həri nece dьne—car sal lazьмьн.

Əm əhəlije wi wəlati бьpьrsьн, gьşka бь çarəke
бь radijoje: nьha çəm wə cь wəxtə?

Hьnəke bezьн:

— Çəm mə sьbəjə.

Je dьne we bezьn:

— Ҷам ма ғьсғә.

Je majin we bezьn:

— Ҷам ма еварә.

Өм зь әһәлије wi wәlati бь Ҷарәкева бьрьсьн:

— Ҷам вә сь розгарә?

Һьпәке bezьn:

— Ҷам ма бьһарә.

Je dьne we bezьn:

— Ҷам ма зьвьстанә

Өм зь әһәлије wi wәlati бьрьсьн:

— Сь—сь тьстед дәвләмәндije Ҷам вә һәјә...

Һьпәке bezьn—һәсьн.

Je dьne—nan.

Je majin—комьр, рәмбы, нәфт...

— Өw wәlate мәзын, wәlate Ҷewrejә.

21. TANIA INGLABDAR

I

Hena radьseda bave мьни һәрфрезбу, dija мьн з
тәрзити дькьр.

Bave мьн Ҷьхyle inglabije дькьр.

Gava ky Ҷьхylәki wa qәwymi. әз, wi caxi donzda
salibum.

Evarәke bave мьн Ҷа u дьләшq hatә һындьр u
дь gyhe dija мьнда кьрә рьста—рьст (wi caxi әз дь-
һеньзим).

— Мьн дәст хьст: әме сьбе wәкә һәзар каqәзи
нәшр бькьн u зь we Ҷунда һәвалед мә we дь nava
palada бьдьн бәлакьрне.

Өwi һәрфе гьләји, тьзи сәр тәxtә кьр.

Өз сәрwәxt bum, wәki pe wan һәрфа пәлед ing-
labdar каqәза, plakata нәшр дькьн мьqабьли радьсе.

Өз razam. Wәxtәki дь хәweda мьн dit, jәk бәл-
gije мьн дьһәзинә. Мьн еәве хwә вәкьр, мьн dit
dija мьн рәнге хwә авитijә u ль бәр сәре мьн сәкь-
nijә, тьстәки дь бьн бәлгije мьнда вәдьсәрә.

Дь отаха Ҷinare мәда мьн дәнге hatьн—сujina
һьнга сәһкьр.

— Daje, дьzikava ze дьрьсьм.—сь qәwьmijә? тә
сыгга ysa рәнг авитijә?

— Qәt qiza мьн, тьст тьнә, ty зь хwәrra gaze,
hatьнә male obiskә бькьн, ki zana, дьqәwьmә qә ne-
ziki Ҷije тә нәбьн...

Мьн дәсте хwә бьрә бьн бәлгije хwә u сь?—тьзи
һәрфьн, гьредaji.

— Өз сәwa бькьм?—мьtala дькьм, wәki бьбиньн—
ме һәле мә сәwa бә?...

Өз вәсәрьм, ахьр kyda? Дь иҶkaveda... Soba di-
werda... le, wәki бьбиньн...

2.

НьҶкева hatә бәр һьсе мьн.

Дь рәнçәре kuzәki тьзи Ҷир danibun. Өз rabum
сәр хwә u мьн Ҷирә хwә тер вәьни, kuz nivi кьр u
we löze, әw һәрфе бьн сәре мьнда вәҶarti, мьн тьзи
һындьрre kuz кьр.

Өз секьн bum u disa кәтмә nava Ҷije хwә.

Zәндәrmә тьзи һындьрr bun, mal сәро бьн кьрн,
әз zi зь навҶije мьн дәрхьстьм, gava ky wana Ҷije
мьн obisk дькьрн de u bave мьн рәнге хwә авить-
bun, dja мьн дьгьҶьfi.

Wana tɛʃtək nədit u nərazi cun.

— Aha zɛ tərɾa nənərə:—wəkɫand bave mɛn bɛ bəʃərəkə gyləʃ. Ҷаным, ту җəji dɛbezi hərəf batɫni bunə.

Bu pirqina mɛn, əz kəniəm u mɛn dəng le kɛr:

— Hərəf batɫni nəbunə, kərəmkə kuze ʃir zɛ pənçərə binə, tyje hərəfe xwə təmam teda bɛbini.

Bave mɛn dada kuze ʃir, bɛ dəstəki zɛ pənçərə bɛlɛnd nəkɛr, kuz gɾan bubu. Demək tə dɛ vɛrda və-ʃartɫbu. Tania mɛn, əre?

Zɛ ʃabuna lɛnge mɛn ɔrd nədɛgɾt.

Dja mɛn əz həmez kɛrɫbum, mɛrə—mɛrə we bu, dɛhatə ruje mɛn.

Bave mɛn zi əz damə bər dɛle xwə u got:

— Ǫfəgɾm, qiza mɛn, tyə bɛbi ingləbdarəkə zor.

22. NIŞANA SIJANƏTIJƏ SOR STƏNDI

Dija Kolik hatə məktəbe. Gava ky əwe paltone xwə dexɫst, zaryja ditɫn. wəki dɛ pesira weda lexɫstijə nişana bəjiraq—sorə ʃəwq ʃəmal.

— Oho, əva xatija hanə bɛ nişanə,—bɛ ǫcevmajina lagɾdija. Kime kɛrə ʃəmatə, zary lɛ dora xatije bərəv bun, wana bala xwə dɛda pesira xatije, nişana we sor.

— Xati ʃan, həla bezə, tə əw nişana sor səba cɛ stəndijə?—car tərəf zaryja zɛ xatije pɾsin.

Dija Kolija bɛ bəʃərə gylgəʃ got:

— Bak, zaryno, də gyhdari kɛn, əze zɛ wəra gɫlikɫm.

1919-e sale ʃyxyləki wa lɛ sərə mə qəwymi.

Wəxtəkə cətɫn u gɾan bu. Generala u qymandarə car ali dor lɛ wətəne məji ʃewreji ʃahɫ gɾtɫbun.

Bawər bɫkɫn, wəki təmamija paled mə fabrikə, zavoda dərkətɫbun ǫnija ʃer, əz zi bɛ wanɾra cun.

Çarəke, wəxtə zərba aɾkɫkɾna gyla, zɛ meʃə nəʃkeva lɛ mə dərkətɫn belukək dɫzɫmna. Ǫm kətɫn həsare, zɛ nəfərə sor, hɛnəka tɫvɛnge xwə hɛʃtɫn u rəvin, xwə vəʃerɫn. Mɛn dɛha bər xwə nəda u kɛrə qirin:

„Həvalno, nəenə raje“. Mɛn tɫvɛnga xwə zɛ mɛle xwə ani xare, dagɾt u gɫkefi sər dɫzɫmɫn kɛr. Mɛn bala xwə dajə, wəki həvaləd mə danə pəji mɛn. Mɛn urrə kɛrə gazi u mə bɛ həvra huçum kɛr, təmamija beluke lɛ nava dɫzɫmna qəlɫbi, mɛn hɫm dɫkɾ ʃər, hɫm həlan dɫdanə nəfərə sor.

Mə həsabe dɫzɫmna dit, əw raqətandɫn, lɛ wədərə mə dɫzɫmɫn alt kɛr.

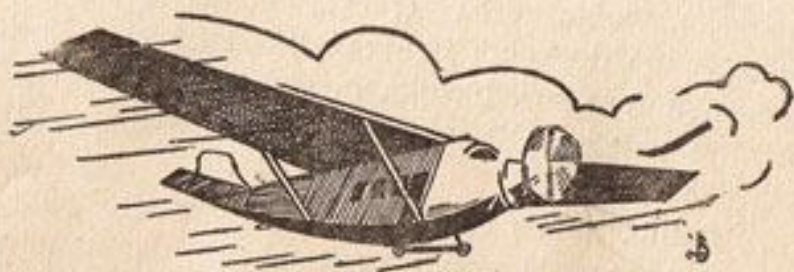
Aha, wəki bona cɛ mɛn əva nişana sorə sijanətije stəndijə,—dija Kolija wa kyta kɛr sərhatija xwə.

23. DAJİKA MƏNƏ FƏRRƏNDƏSİ

Dajiked noli dajika mɛn,
Ǫz bɛ xwə zanɫm lɛ wəlate mə pɾgɾn.
Lɛ bəzɫne wan cuxwed qajış,
Lɛ navkela kəmbər qajış:

Dajika mɛnə—fərrəndəcijə,
Gava ky rudɫni əw lɛ fərrənde,
Bɛlɛnd dɛffɾə lɛ ǫzɫmana, noli həwe
Ǫw sərwerə tətɫkejə.

Бъ wan baske xwə fьrə,
Əw kər dьkə həwa heşin,
Cəwa təjirək бь həwe nə nas,
Ньлдькьşə əw əzman nezikі təve.

Gava ky zь pərwaz dajine əw wəstjaji.
Fəsal—fəsal pəja dьbə əw lь šrde,
Əz disa lь dəştə heşin
Dьqəşьdьm dajika xwə.

Dajika poli dajika mьn,
Lь wəlate mə cьqas pьrğьn.
Zь əzman əw dьfьrğьn—
Dajika mьnə fьrğьndəci...

24. Т Э М О

1.

1922 sale, havine əz бь rewiti qəşьdim obəkə ko-
сəra. Mьn xwə da бьnatьra obe. Kəlbe obe əz raeəv
кьrьm u бь həvra hatьnə mьn. Əzi dəstəvala bum.
kəlbe wan we əz lь həwa bavitama, əgər бь mьnra
nəgьhiştə bərxvane kone təwri zerьn.

Nola bruske xwə lь mьnra gihand: Təme Dəwreş;
kyrkəki sьvьk, pexas u pьştəvala, əwi əz aza kьrьm,
rabьhartьm nav kona.

We şəve, mьn şəvьbьherja xwə kьr lь səre eje.
Təmoji etim bu, əw nanozьko bərxvan bu.

Əwi sьbe əz rabьhartьm. wəxte vəgərandьne
wəklənd:

— Bь xer həri, həvale komsom ol, xwəzьl mьn zi бь-
xwənda.

2.

Sal zəman dərbaz bubun; 1932 sal bu. Əz eva-
rəke runьştbum idara gazeta „Rja Təzə„-da. Xortəki
təməz dəlal бь forma komsomola hatə hyndyr.

Zь cənd xəbərə şunda həvale Təmo got:—Bəle,
əzi nьha xwəndimə, komsomol u əw həmu zь we bu,
wəki hykymate gyhdari lь mьn u je nolani mьn kьr,

— Bəle, həvale Təmo disa çaba mьn da, əre, əz
komsomolьm u sala isalin zi məktəba orte kyta dьkьm.

Gava ky Təmo xəbərdana xwə kyta kьr u eu, əz
gələki şabum u həjiri mam lь mərifəta wi xorti, wəki
fьrqa kommunistə u hykyməta Şewre gihandijə ve roze.

25. ŞER U RUVI

Şer pir bubu, loped wi gəwşək bubun, dıran dev-
da xoşmibun—kətbun, dıha nıkarbun necir bıgır-
tana.

Əwi mıtalo kırıb. wəki fən u fela necire dəst
bınə: əwi xwə dı şkəvteda vələzand—nəxwəşi lı xwə
dani. Rəwyr u təbed meşə dıhatınə dıtına wi u zı

wana jək zi şunda vənədgərrija, şer əw dıgırtın u
dadıbəland.

Ruvi zi hatə dıtına şer. lı bər şemika şkəvte sə-
kını u ze pırsi, wəki cəwanə saqləmija wi?

Şer çaba wi da:

— Hale mını xırabə, axır ty cıra naji hyndyr?
pızmam.

Ruvi çaba wi da:

— Əze batama hyndyr, le bərated dər mala tə
tıştəki majin dıbezın: gələk hatınə hyndyre ve kam-
baxa tə, le ty kəs zı hyndyr dərnekətijə, nəcujə.

26. BONA KOLXOZE

Komçahıl Wəli
Bı cəve hışjar
Səknibu lı bedərə
Bınija mala, wəki
Dızmıned kolxoze,
Əw kuləke xınzır,
Ty zırare nəghinın
Bedəred kolxoze təmam.

Nıškeva lı zore
Bırusk vədədə—
Lı dər mala Wəli
Tır şəwəq dıdə.
Tıştəki bı şəpal
Noli mərə dırez dıbə
Rast lı dər mala Wəli.
Cawa agır alavdar.

U əw zımaned egır
Sorə şəwəqdar
Dər lı mala Wəli,
Gırtıbun, jəkçar.
Wəli dıdit əw alay
Le əw lı bedərə
Səknibu, cəwa
Nobədare hışjar.

— Zu bıkə Wəli,
Bıghize malxırabə,
Mala tə şəwıti
Cı səkniji təwakəl?

— Ты сь дьбези?
Be hændi xwə,
Ça bьfьkьrə Өloje mə,
Ахьr ty zani, əz
Nobədarьm lь ve təbije.

— Aha əz hatьmə,
Tə bьgyhezьm, dəwsa tə.
Kolxoze əz şanьdьmə.
Wəli pəja dьbə.
Pəja dьbə zь təbije xwə
Dьbyhyrə zь nav barane,
Bьrq bьruska hətə mal...

Le əw агьre
Zьman sor.
Rapeəabu mal təmam.
Alav u duxan təv həv,
Du təlp gьrtbu
Əw bəst təmam.
Cəwa əwrəki
Rəşi gьran...

Pьrsa Wəli
Davenə çvate,
Gьşk хəbərдьдьн,
Wəli pьrр рəşьн дьдьн
U təmamija kolxoze
Pəji çvaterra çьrar
Dьkьн, wəki Wəli
Rakьн sər təxte sor.

Wi nobədare ce
Xələtбькьн бь сьl
Həqe roze
U bona wi cekьн
Maləkə pьrр
Bədəw cəwa rəwa,
Wəli бьra şabə
Əw həvale tfaqeja.

27. МЫН НЭНЭҢИ ГҮРА ТЭ НЭКҮР

Мьгазе рiонер зь баве хwə пьrsi, go:— Bavo, сьма зəvja mə awqa rьnd şin nəbujə.

Bave gote:— E, lawo, ida qə хəbər нэдə.

Кур gote:— Ахьr сьra хəбəрнəдьм, həq—səbəb?

— Курьке мьн ty zi zani qərfa lь баве хwə бьki, qənc zi dьki, гьнəkar əzьм. Сьra ty пьzani сьма зəvja mə pak heşin nəbujə, сьма ty зəvja rəx we nabinini, wəki həwasa mərja pera te, le ja мьн, ja мьн, гьrje mərja pera te.

— Сьra ахьr we ysabə, nə tə дьgot əz hər тьşti заньм, kara kəsi nəghizə kara мьн.

— Bəle, lawo, əz ysa zi дьfьkьrim. Ysa hin bum u ysa zi şex əz dabumə fəmkьrьne. Əz həla haz maşine ve dəwrane tьnəbum, мьн нəдьxwəst gyra agronom бькьra, мьн wəxteda zəvija хwə рəjn нəкьr u ja səri бь тьfaq нəхəбьtim, хen зь we toxьм бь sьre navit. Əz sər zəvija han бь çot хəбьtim, le sər ja rəx we бь traktor, мьн həb sər ve бь sьre navit, le sər ja hana toxьм бь sьre rəşandьн, мьн toxyme

xwə wəxteda təməz nəkər bu, le toxume ja hana dy—
 se çara hatə təməz kərne, mən əva zəviya hana wəx-
 teda rəjn nəkər, le ja rəx, hatə rəjn kərne u əw gə
 mən nəkar bu bəkəra zi, cəmki əzi wəhid bum, tənə,
 hətə dəcumə şuxyləki, şuxyle majin dəma, le sər ja
 dənə bə tfaq dəxəbtin, bə kollektiv, kolxoz. Mən nə-
 həqi wəxteda gyra tə nəkər, gərə əz zuda bəbuma
 kolxozvan. İ axər, səbabja şex, əz para kətm, mən
 həla fəm nədkər, ky əw dəzmənə mənən, le ty bə wi
 bəzna xwəji rəukva təmidare mən. Lawo, həmin ty
 xwəndənə zani, İdi we jəkeva əz zə şex u „rəsar“
 aza bum, bave xwəra ərzəke bənəvisə, bezə, wəki əz
 dəxwəzəm, bə tfaq bəxəbtəm, bezə, nəha dəha rənd əz
 dost u dəzmənə xwə nasdəkəm u dəste mən bə wəranə.
 Səbətəre, ərza Bəkoje Şhid İ sər təxte sədrə kol-
 xoze bu.

28. НАТЪНА ЗЪВЪСТАНЕ

Натъна зъвѣстѣне тѣјир у ти зу ре дѣлѣсѣн.
 Gava ky rajiz te, zə wan tərawayla cənd qəşəm rəf
 dəgərən u dənə wəlate bərxistana. Le hənə elvik u
 təjiradə, je ky zəvstana nasən wəlated bərrija u də-
 minən İ çəm mə. Xəlasbuna rajize pər n basked
 wana dəha səx u dərəz dənən.

Səre rajize dar bəlged xwə dəwəşinən.

Ty qəji dəbezi xwə təzi dəkən bona razane, hə-
 tani ky təva bəhare çar dən wana zə xəwe həşjarkə.

Qaləked dara poli orxana qəwin bə darava qəmə-
 tinə u nahelən əw zə səgəma zəvstane bəçəmənən.

Rajize eərme rəwyrə bəjani bə rəree dəha səx
 u qalən dənə.

Əw zə xwəra qolitked gərəm cedəkən. Də wan
 qolitkada epeçə zəmhere zəvstane dənən sərhəvdy:
 bəsa xəbərə darkolək, deldərez u jed majin. Darkolək
 gələk guza, fəndəqa, karija u hyləked bəjani bərəv
 dəkə. Əw təmamiya zəvstane də qolitka xwə gərəm-
 da runəşti, dəkərpinə zəmhere xwə u İ hivija hatə-
 na bəharejə, fəqət təmamiya rəwyrəd bəjani bona zə-
 vstane zəmhere bərəv nəkən.

Hənə rəwyr—bəsa xəbərə, gyr, ruvi, je ky təma-
 mija zəvstane bə zəke bərçi vijali wiali dəgərən, wəke
 təştəki xwərne bəbinən, zə bircibune nəməgən.

29. ЗЪВЪСТАН

Zəvstane. Dəşt u bəst. gynd u bazar sərpi bunə.
 Sarə. Təjrta u həjwan mənə bunə, nəxwenən, Ərd
 qərmijə, av çəmənijə.

Əlifa oktjabrək dəgot:—Dəbini məgən zə syr u
 səmajə cawa xwə xwəji dəkən, dəva bagərə, sarə, le
 məktəba mə həmamə, gərmə.

— Sədre Şewra şagərda zə dordara roze, zə hə-
 vala Cile rərs dəkər:—Cile, cənd şagərta nəhatənə?

Cile kybar—kybar gote:—Cə nəhati? İsal zə şa-
 gərta qət jək zi dərəngi nəkətijə, ida nəhati ky ma,
 gə zi wəxteda ten dərse xwə.

Səfuke rəuk dəgot:—İsal əm qə zə dərse dərən-
 gi nəkətənə: əw zə we bu, ky alikida məktəb gərmə,
 jək zi de bave mə, wəxteda arikari danə mə.

Səjrane dıgot, — Əm wa dərbaz dıkn. İe gəlo zare pale wəlate kapitalista sawa dıbbherın?

Broje pioner go:e:—E, həvala dəlal, əwe sawa dərbaz bıkn, əw bırci dıminın, tızı, ida məktəb, hınbun ky dıminə. Komsomoləki got:—Gəli həvala, əm tənə dərhaqa xwəda gərək nəbıkn. Gərək əm ali zared pale wəlate kapitalista bıkn, təvgredana xwə bı wanra jək bıkn, wanra bı dəsti təşkiləta MOPR-e nama, kıteba u pəra bışının. Jəke zi, zı bo təjrtuje cole əm gərəkə təxte nan hazır bıkn, wəki əw zı bırcibuna qır nəbın. Əwana karək məzın dı dı nərva.

Şagırta bı həvra gotın:—Bıra gotına tə bə, bıra gotna tə bə...

Həma we dəme zi zəngıle dərse xıstın. Şagırd cınə dərse u qırar kıkn, ky xəbərdana ıroın. sıbe bıkn şıxıl.

30. B O B

I.

Gələk dıqəwımə, male ky agır redıknəvın, zary teda dıminın.

Xılas kıknəna wan cətnə, cımkı əw zı tırsa dıgəvın, xwə vədışerın, xwə vədışerın u aliki zi du dukel nahelə, ty wana bıbını.

Bona azakırna zaryə səed hınkırı hənə. Wan sa xwəji dıkn kamanted şəwətvesa u gava ky agır bı mala dıknəvə, əw wan sa dışının, wəki zaryə azakır.

Kəlbək həbu, je ky bı ve kare danzdə zary zı egır aza kıkn.

Nave wı səji Bob bu.

2.

Çarəkə malək dışəwıti, gava ky şəwətves hatın, zıpnəkə kəlo gıri banzda peşija wan u got, wəki „Qıza we dy salı malda majə“. Şəwətvesa Bob şandı nə hındır. Bob rıkefi hındır kır u dı nava du-dukeleda ynda bu. Penç dəqəji dı n şunda əwi bı kırase kəy ke gırtıbu u banzda dərva. De qıza xwə həmez kır u zı şabuna gırija. Qızık saxə—sılamət bu. Şəwətvesa səri u rıšta Bob tımar dıkn, bı hızkırın İ wı dınherrin, gəlo cıka bırdar nəbjə?

Le Bob dıxwəst disa fırqasi hyndyr bıka. Zı səwatvesa tıre disa məri jan zary dıhyndyrda manə. Əwana disa Bob bərdan. Se xwə gihjand hyndyr u zutırke zı hyndyr dərkət—xyləsə tıstək bı dırana gırtıbu, dı nav agır u duxanerra dərkət hat.

Gava ky məri nezik bune, sıka sı anijə,? Zı kəna xwəva sun.

Əw sı ky se çara raşın ani. əw bukəkə zara bu—ja we kəeke.

31. TİFAL U BƏRF

— Kılıja qərqaş.

Миньника дəlal.

Ке ty ani

Wəlate mə?

— Əz dılorəkım,

Zı hesıra

Zı sərtme çərtıdı

Rəjabum zer.

Əw əwre

Hani gəwr

Ky həjə

Əw dajika mın bı xwəjə.

32. ŞƏV NAV MEŞƏDA

Əze nıha qırsəbıkkım dəraq we jəkeda, sıka sı səre mın qəwmi.

Rastə, sı sal zı we roze dərbazbunə, le disa gava ky əw xəmt-xial tenə bira mın, əz bı təhərəkı dıbbım.

Də gyhdari bıkkın. əz gılı dıkkım.

Əm car ərəbəazo bun, mə əşja bırbu bazer u əm bər bı mal vədıgərjan. Kanuna raşın bu. Tarie meşe peşbəri mə gırt, əm şəvodəro dıman.

Mə ga bərdan: aıfkkırn.

Dyda zı mə qırs-qal bərav dıkkır. je dıne zi bərf zı ərəba təmız dıkkırn.

Mə dy çija agır dada—mə ga amin neziki kyeka.

Mə nan dərxıst. bı gotına wə ter xar. Zı kanija nezik av ani (kanie nava meşəda zıvıstana naçəmtı-dın-naqərtımn), dar tızi sər egır kır u bı kefa xwə dəst bı laqırdı—hənəka kır. Zı we şunda xəwe zor bı mə kır, hər jək zı mə lızəkıbbıse xwəda təmızı.

We dəme, idi nızam sıqa wəxt byhyrtı bu, hındık jan zəf, həw nıheri xale Goge kırə qırin:—

— Malxrabno, gır hatın, rabın.

— Wəj, sı hal bu... zı durva zurə—zura gyra bu. jəki ky dəst pe dıkkır. je dıne dıdanə rəj, eəve wana minani stəjra dıbbırqın.

Ga sılkin, aıffe xwə nəxwərn. Wana keləka xwə dabunə həv, səre xwə hərzer kır bun, tə qəj dıgot hıvja şer səkkınınə, fışkına wana bu.

Əz tırsjam. Mın banzda sər xwə, arıncı avıtə wıalı u nola jəki xalıfı, çije xwəda təvızım.

Goge xale got:—Xwə ynda məkkın, agır, agır gyrr bıkkın.

Sırja əwln əwi bı xwə dar bəravkkırn sər həvdy. Zı dara şəmala egır rabu: eıl u eia gırt. Gyra zi həma we dəme carnıkkale mə zəft kırıbbun. Zı we şəmala dəve wanı vəkıri, zımane dalıqı məva xuja dıkkırn.

Cəqə—cəqa drane wan bu...

Məçee tərsonək dəgot:—Wəj Goge çan, əmə ynda-
buji bun.

Goge zi dəgot:—Qə mətərsən, ty tışt zi tynə,
wana bena goşt hylanjə... xwəzi tənəng həbuja ha...

Əz nıkarım bezım—əve jəke cıqa kışand. Bər-
banga sibe bu. Gyr bərə-bərə bər bə mə dəlvjan...
Tamam pəranə bu: əz sii bezım, ty cılı.

Gyr gava ky dıha nezik bun u hındək ma bu,
əm dəst—dəst bəpərtandına, xale Goge hıyım kər
ky dare şəwti kəwki wana bəkən.

Gava ky got: „Dəzu“, mə gışka bə həvra hıky-
me wi qədand. Gyr sərhəvra cın u hınəki şunda cın.
Həma we dəme Xale Goge darəki məzın zi hılda u
rəkəfi sər je əwlın kər.

Gyr kərə cəwkin u şunda rəvi, je dıne zi danə
rəj. Ty nəbezi. Xale Goge təqmin kər bu, ky əwə
peşikare pəranije...

Ləzəki şunda zəkə—zuka gyra hatə bərine.

Xale Goge got:—İda vənəgərın, hesa bəbın. Paşe
zedəkər,—həla mezə bəkən həjwen cawa dəst bə alıf
kərjə.

Əm hesa dəbun... gyr nəzəlvərin.

Məçit got:—Goge, tə səhət xwəş, əm zəf razinə...

Le Goge, Goge, nav arıncıda qıncılıbu həv u
xəvra cubu.

33. GAZIJA BƏJRAQA

Roza jəke gylane təmamiya xəbatciye dıniyə
dərdəkəvın soqəqa.

Bə bəjraqe sor dəbyuğın palə, kolxozvan u
təmamiya xəbatkared wəlate mə.

Bəjraqed çımhyrijate mə də tıfaqa Şewre sor,
dəbezyne təmamiya paled dıniyə:

— Me altkərjə. Əmə qəwinın Bə məra bəbın—jək.
Əme koməke bəbın wə.

— Əmər bəkə jəke gylane.

Həma gəndi ve roze, paled wəlate kapitalista şy-
xıl bərdəbın u dərdəkəvınə demostrasijaje.

Lə wədərə şewr tynənə. Bəjraqed pale wəlate
dəgəkəjə sor zə kapitalistara dəbezyne:

— Sınfa pala dərkətijə şer mqəbılı wə, wə zylım-
dara. Əm gyhdarja gazija paled tıfaqa Şewre dəkən.
Əwe koməke bəbın mə pala. Əm zərbədəstın əme alt
bəkən.

Əmər bəkə jəke gylane lə rubare təmamiya dy-
niyə.

34. TELEFON

Malda kəs tynəbu. Levik tənə mabu. Nışkeva bu
zıngə—zınga telefone.

Levik şabuji bər bə telefone banzda. rabu sər ru-
nıştəke u trupkə da bər gyhe xwə.

Də hyndyr trupkeda dəng təsələ bu.

Levik gyhe xwə da sər.

Ty kəsi xəbərədə, tənə „dırrə dırra“ trup-
ke bu.

Levik bəşərxwəşbu u noli bave xəbərda, pırsi:

— Sentralni?... Sentralni?

Də hyndyr trupkeda dəng təsələbu:

— Bəle.

Levik disa bəşərxwəşbu u dısyırmışbu, wəki s̄
bezə? n̄şkeva həzmara telefona mala xatije kətə bire.

— Əz təwaqə d̄k̄m b̄d̄ə həzməra 16-a.

— Həzrə, — z̄ hyndyr trupke çab dan.

Disa dəst b̄ z̄ngə — z̄ngə bu...

— Mala Simonjanə? ki xəbər d̄d̄ə?

— Z̄ mala Simonjan jəki p̄rsi.

Levik d̄ngə xatije dəst xwəda nas k̄r.

— Əz̄m, xati, Levik. Levik.

— S̄ həjə Levik çan, qə kef tə s̄nə?

— Əzi b̄ kef̄m xati çan, le qə ty səwani?

— Fəkm, xati kənija.

Levik m̄talə k̄r, wəki d̄ha s̄ bezə u birani,
wəki səwa çar—çara gava ky dija wi b̄ telefone xə-
bər̄d̄ə, got:

— Xati, iro kəgəmk̄n çəm mə f̄ravine b̄k̄n.
Be fytija zani, b̄ra Anik zi be, Ninel zi u bave Ninele
zi be... B̄nher, hun d̄rəngi nəkəv̄n ha, əme l̄
hivija wə b̄n...

V. I. LENIN

Xəbərđana xwə kyta kьr, trupka xwə dani u cьnd
kьr zь runьstəke pəja bu gələki şabuji.

Əw gələki şabu bona we jəke, wəki pek ani beji
koməka de u bave telefone xəbərda.

„Tə dit, dija mьn dьgot ty təne nьkari xəbərđi,
tə dit mьn cəwa“...

Wəxte fьravine xatija Maro. Qized we; Anik, Ninel
u bave Ninele hatьn.

— Cəwa bu, wəki wə biranin.

— Dija Levike zь mevane xwə pьrsi:

— Tə əm təglifi fьravine kьrьn, əm zi hatьn
dьha cь?—çaba we da xatija Maro.

— Ke hun təglif kьrьnə? Əçevmajı, ı cəve wan
nьherri dija Levik, u wana zi ı cəve we.

Mьn təglif nəkrijə.. ke got?...

— Mьn təglif kьrijə, mьn daje, mьn bь telefone
təgilf kьr.—Levik got.

35 Bь VLADIMIR ILJICRA TƏVAJI ı SANATORIJE

Çarəke bave mьn cu sanatorije bona ditьna Vla-
dimir Iljic. Bave mə əz u bьre mьn zi bь xwəra bь-
rьn. Gava ky əm gьhiştьnə çı, mьn u bьre xwə mə
zь xwəra dь nava baqçe gylada list, le bave mə bь
Vladimir Iljicra xəbər dьda.

Paşə təvi ləjistka mə bu Vladimir Iljic zi. Mə ı
həv dьxьst u əm dьrəvin. Caxə ky əm ı pəji həv
dьrəvijan, mьn da du Vladimir Iljic u hьşk bь mьle
wi gьrt. Əwi mьle xwə zь dəst mьn dərхьst. həvki
dur cu u bь mьn kənija, wa gotьne:

— Tə nəgьrt, tə nəgьrt.

Mьn ze pьrsi:

tər dıdanə bər şəmdana ləmpe u muma u mə zəlal
dıxwənd named İjic.

Əwi dərdanked hybyre gələki bəeuk sedьkьr,
wəki xwəne nəkə, nəe dityne, le gava ky bьkəta də-
rəçəkə təng, karьbija wana daqyrtnə. Axьr nə dьqyl-
ka derira nobədar bala xwə dьda wi.

„Tynə cətnikə ysa, ja ky ty alt nəki bь məçale
fьkьrkьrьne,—wa dьgot İjic. Bь məçale vi təhьri əwi
pek ani dь kələda bьnvisə kьtebked bьeuk, gazina-
mə u əwi həma wi saxi nьvisi qanuna fьrqa palətije.

Awa, bь haləki cətn bu, wəki Lenin hazьr dьkьr
şuxyle azaja pala u gyndija. Əwi u həvale Stalin pe-
şikari lь pala u gyndija kьrьn dь inglaba oktjabreje
sosijalistije məzənda.

Bь sərwerija wi dь wəlate məda pala altkьr.

Lenin u Stalin peşikare xəbatcije təmamija dy-
nijaenə.

37. STALIN

Lь Gyrcьstane keləka eəme Kyre bazarək həje,
nave wi bazari Gorijə. 1879—sale dь wi bazarida zь dja
xwə buje həvale Stalin. Bave wi: Vissarion Çuoşvili
soldyruki qəwi bu. Aha kyre wi Çuoşvile soldyruje
sərkare fьrqa kommunistaje məzən, sərkare təmamija
palə u xəbatcije rubare dьnijəe. Əw həla dь zarotija
xwəda gələki bь sərəfət u xəbathьzkьri bu. Əwi həla
euktijeda zь dəwləmənta u tərəfdare patьşe hьz nəkь-
rijə.

Dь 18 salija xwəda əwi xwə bь təmami rəwaji
şuxyle azabuna pala kьr. We saxe patьşe u burzuava

təngasikə zor dədanə pala u gyndije xəbaci, əw dəze-
randən. Wi saxi həvale Stalin palə bərəvi sər həv də-
kərən, kom təşkil dəkərən u əw hin dəkərən wəki səwa
wəlgərimən ratşə u diwana wi zyūmdar, wəki aza-
bən zə burzuvazijaje.

Zandarmed padşə tıme lə həvale Stalin dıran u
dəxwəstən wi bəğərən, bəkən kələ. Le gələ nave həvale
Stalin həbun u əw də bən nave başqə—başqəda də-
xəbti.

Wəxtəke əw nav dəkərən „həvale Davit,“ wəxtə-
kə dən „həvale Koba“, nave wi tıme dəhatə gyhas-
tıne, sına ku zandarıme padşə gələki lə pəji wi də-
gərijan u gava ku sər hısa—hısa nave wi dəkətən,
əwi xəwə dəkər bən navəki dən, ve çare zi tə dənheri
gazi dəkərne „Cizikov“, gava ku reea Cizikov dədi-
tən, əw mına dəbu, çiki dən də bən navəki dında.
Naved wiji təwri raşən Stalinə u bə wi nave raşən əw
lə rubare təmamija dıniyə hatə naskərne.

Le disa həvale Stalin gələk çara hatijə gırtıne u
sırgunkərne bər bə Sibire u wəlated dıne sar, hər-
tıme əw zə kələ u sırgune dırvəvi, disa dəst bə xə-
bata xəwə ingləbije dəkər.

Ve gave peşikare hızkəri u dəlalije mə təmamanə.

38. INTERNASIONAL

Rabən əmr ke bə nıfırjə,
Ki qulə, bındəst u təzi;
Dıha dıle mə dəşəwtə,
Dıha dısen əm bər bə şer.

Əve dınja kəvn əme hışınən,
Həta bəni u paşə
Əme dınja xəwə təzə cekən,
Çje le tıne nəqul, nə eçiz.

Əvajə şərə məji məzən,

Şərə kytəbune,

Internasional

We dıne xılas kə.

39. SƏLAM ZƏ FERƏZARA

Şagırta dıha bəhistəbun dəraqa fırina Ckalov,
Bajdukov u Beljakov.

Gışkə əşq bun; gışkə bə rukən bun u hərjəki
dəraqa fırina ferəzed hıkımətə məda xəbər dədan,
dəraq Ckalov, Bajdukov u Beljakov, ku səwa çara
peşən wana bə alije şumalera də orta hıkımətə Şew-
re u Amerikaje re vəkər. Gıška dıle xəwəda səlami
wan ferəza dəkər.

Sajrana pioner dıgot:

— Xwəzıla mın eəve wan bə, nıha bəri fırine,
wana həvale Stalin ditjə, gələ həbə əz zi həvale Sta-
lin bəbınəm.

Əlo got:— Xəzal çan, xən zə dıtıne, həvale Stalin
nıha Ckalov, Bajdukov, Beljakov həmez zi kərjə, nıha
eəved wan ramusajə zi. Ax gələ həbə, əz zi bəbım
ferəzəki noli Ckalov, hərım çəm həvale Stalin u be-
zıme:

— Bave məji məzən, mın gotına tə qədand, əz
hazırm hər xəbərəkə tə həma dəst—dəst bıqədınəm,

əz nəvje təmə. U əze noli əskərəki sor də çije xwə-
da hazır bəsəkənjamə, le həvale Stalin əz zənəm.
we gazi mən kərə u eəd mən ramusa. Ax xwəzyl,
həzar xwəzyl rozəkə ysa bəhata.

— Xwəzyl, şagırtdə dore gəşka wəkəland.

Həmə we dəmə dərşdar hatə hyndyr. Əwe gəlije-
wana bəhistbu, eəd Əlo ramusa u got:

— Gəli zarə, hun he dərşxana dydadənlən, mə-
fəkənlən, hune məzyl bəbən u həvale Stalin bəbinən.

Həvale Stalin gələki zara həz dəkə, nəha lazəmə
hun gəlije wi bəqədinən, ky hun zi də wəxte xwədə
bəbən ferəz: hin bən, hin bən, bə əgiti hin bən.

— Əre, əmə hin bən, sawa ky həvale Skalov,
Bajdukov, Beljakov gəlije həvale Stalin qədandən,
əm zi we bəqədinən:

— Səlam zə ferəzed mərə, gəşka bə həvra got.

— Səlam zə ferəze hykymətə Şewrera, dərşdare
got u bə əşq dərşə təzə dəst pekənlən.

40. ZAVODEDA

Dolab bə həv cun u hatən.

Pera xələq, gələk remen,

Bu rəngina cakuce məzyl,

U kərə dəngi—nəwəstjamə, he nəwəstijamə.

Cakuced dəne zi bə jək dəngi,

Bə həzara dəng danə əwi,

Kərənə zəngə—zəng u hewərzə,

Kərənə quştə—quştə tə dəgot təjrən ky ysa
dəkən:

— Nə wəstijana, nə wəstijana.

41. ELEKTRIK

Dь gynde mæda elektrik dærbaz kьryn.

Mæ zi dy læmp stændьn u dь malda darda kьryn:
jæk dь otaxa ówlynda, ja dьn zi lь sær textæ.

Kalke mæ bala xwæ da læmped mæ u got:

— Jækæ, læmped wæ nasuxylyн.

Mьn zi bawær næbьkьr. Tьštæki áçebmajinebu:
næ nьvt lazьmbu, næ zi spickæ, le gava ky cekьryn u
ronaji bærdan, læmpa ronaji da, æm gьšk áçebmaji man.

— Əva cь tьštæ? çanьm, əjni áçeb.

Dь hyndyre wan læmpada teled zьrav poli mu
dьşuxylin. Læmp hьnæki gærm bubun.

Bave mьn got:

— Gæli zarno, hun dьbьnyн, wæki mærvæd zanæ
ghıştьnæ tьštæki cæwa. Ronaji rьr, is tьnæ, tæni tьnæ.
Bь elektrik mærvь karæ sobe zi gærmьbьkæ be dar u
şəwat, cь xwæryne zi bezi, karæ bьkælinæ. Elektrik
karæ dæwsa hæspa zi bьgьræ, mærvь karæ kæwşæn bь
kotьna elektrike rakæ.

Gьšk zь mal dærkætьn. Əz gælæki be sæbьr bum. lь
we hivije, mьn dьgot, gælo əw teled hyndyre læmp-
kada we bьşəwytyн, jane na?

Bь læmpьkeva dabun qæmtandьne kьmmьşkækæ
gæşьk, le lь seri zьmanokækæ eueьk.

Mьn əw zьmanok zьvьrand alije eære, ronaji da,
mьn çarækæ dьn zi zьvьrand alije raste—le ve çare
vesija, bu tari.

— Aji zь tæra şuxyl. Mьn hьlani læmpьk zьvьrand—
zьvьrand zь kьmьke dærxьst.

Ronaji vesija. Mьn bьniva dæste xwæ lь qylyka
kьmьke gærand, wæki çarækæ dьn læmpьke reva bьdьm

HƏVALE VOROŞILOV

qəwinkərgəne u nəşkeva gava ky bə peeiya mən xst,
əz tərsijam, mən kəgə qirrin.

— Wə, lə mən xst.

Disa mən peeiya xwə lə wedəre gərand, disa bə
mən xst u əz disa gərjam.

Bave mən hatə hyndyr u pərsi:

— Ty səra dəki qarın?

— Nəzam ke lə peeiya mən xst?

Bave mən got:

— Tə ləmpək dərxstijə, le tə elektrik danədayə.
Də nava vi telida qəwəta elektrike həjə. Aji həma we
lə peeiya tə xstijə. Beji mən, ty gərək dərnəxi, qə-
zijae bəqəwəmə. Gərək mərgv zanbə wəki səwa ve
ləmpəra bə re həgə, qəwata elektrike karə həla həspa
zi bəkyzə.

42. NAMƏ VOROŞILOVRA

Mən zə həvale Voroşilovra

Namə nəvisi:

— Həvale Voroşilov,

Mən, awa nəvisi,

Bəre mənə isal

Həgə əskərije,

Əz zanəm, əw

Zuda hivja we bu.

Həvale Voroşilov,

Wəxte ky bəre mənə məzən,

Əskərijeda bəbbini

Tye şa bəbi

Əw də xəbateda
Hədədə, hosta,
Də Ordia Sorda,
We şərkərkəki zor bə.

Həvale Vorosilov,
Ty bawər bə.
Əwe bəmrə, le nahelə,
Ky baveznə sər mə.

Mən bəhistijə faşist,
Dəxwəzə şərkə,
Bəkövə wəlate Şewre,
Talankə u xrabkə.

Həvale Vorosilov,
Wəki sər ky bəbə.
Əwi kəvş bəkö
Lə sər təbijə peşn.

Əwi meşndarə.
Wəxte ky həkumki.
Bəşini peşja dəzmen,
Tye bə xwə bəbini.

Le wəxte bəre mənə məzn
Bəmrə,
Dəraq we jəke əsə
Name bəbvisə.

Həvale Vorosilov,
Əze zu məzn bəm,
Dəwsa bəre xwə
Əze lə təbijədə bəşəkəlm.

43. NAMA NƏFƏRE SOR SƏVƏKE USO

Əzized mən, de u bave şirən.

Həmə heza mən stənd nama wə, axər hun səba
sə bentəng dəbən, gələ zə wə tıre əz təngasije dəkəsi-
nəm? Na xer, hun we jəke zə fəkrə xwə dərxən, əz
ty wəxta əwqas tıst hin nəbubum, sə ky ıro lə vıra.

Jəke zi əz bərədarım tıvıngə bəğbımə dəste
xwə u xwəji kım wətəne məji sosijalistije. İro əz gə-
ləki kubarım, wəki tıvıngə də dəste mındanə u əz
nave nəfərtija sorə əğit lə sər xwə hılınım, təvi əğite
wəlat xwəji kərne dəbəlēm.

Hun bə dıl u rəza dəxwəzn zanbən səka əz
cəwa dəzim.

Aha əz zə wərra dəbvisəm:

Səbe sılhəta şəsa zəngıl le dəxən; əm dəst xwə-
da radbən sər xwə, wərdəğrən, sərəəve xwə dıson
u çurrə—çurrə təlime hılınım bona saxləmija çane
xwə, wəki... əm saq u sılamət bən.

Çije zijina mə gələki təməz u isphijə, əm roze
dəxəbətən həjış sılhəta, əm hini xəbətəndəna tıvıngə
u plimote dəbən, əylme səfərije mə gələk tıst hin
dəkə, wəki cəwa ky gava bəqəwımə, əme wəlate xwə
rınd xwəjikən zə dəzəmən u diversanta. Xənçi we əw
hınbuna ky əz hınbubum lə mal, hındəkə, hun zanbən
lə vıra səqas tıstə baş əm hin dəbən.

Zati wəxte valabune zi əz dəsmə qılce Lenin
lə wədərə dəxunım—kəşək zi hənə, nərdi zi u gələk
listəkə məjinə təməz, wəki əm əçız nəbən. Lə ve-
dərə əm tıme tətərəna dəbən.

Qymandare mə zi bə məra təvi tətərəne dəlizə.
Wəxte hınbune u qılqədarije əm dəqədinən həkymed

wi. Zati wəxte ky əm valanə. əw b̄ məra həvaləki əzizə.

Hale m̄n zəf xwəşə, dərheq — m̄nda m̄tala nək̄n.

Əwləde wə: **СЪУК.**

44. SƏ WƏXTE ŞER

(Z̄ ḡlik̄ḡna nəfəre sor)

Şərəki gymr̄hə, le f̄şək d̄ha sər həvda hat̄nə.

D̄ b̄n aḡre d̄z̄m̄nda ki karə f̄şəka b̄ḡhinə mə?

Əva c̄ əcebə: ty q̄ji d̄bezi gyloked r̄hbər we bəstera bər b̄ mə gylol d̄b̄n.

— Əw sənə, səjed mə: əm d̄ha x̄lasbun.

Əw neziki t̄bija d̄bun, wana d̄ sər c̄l̄ke ky bomba u tora q̄laşt̄bu, f̄r̄qas d̄k̄ḡn.

Gyle gyhe j̄ki f̄rand̄bu, je d̄n b̄ bombe l̄nge wi f̄rand̄bu, le je s̄sijai s̄lamət̄bu, le ançax nəfəs h̄ld̄k̄şand, h̄lkə—h̄lk̄ pe k̄t̄bu, əw z̄ taqət k̄t̄bu.

Əm torped r̄şt̄a wanva q̄w̄in k̄ri v̄d̄k̄n u f̄şəka ze d̄rd̄x̄n.

Ḡred̄d̄n b̄ḡined səje b̄ḡindar u çard̄n əw şunda v̄d̄ḡr̄n.

F̄şək̄ed mə d̄ha h̄nə, əm d̄l̄m̄n̄je d̄d̄nə xwə u d̄z̄m̄n̄ şunda d̄d̄f̄in̄n. Z̄ şəre şunda, mə d̄z̄m̄ne belogvard alt̄k̄ḡn. Əz zi b̄ḡindarbun u şunda mabun. Xun z̄ m̄n m̄eq̄ibu, əz d̄t̄ərsim.

Lawked mə dur k̄t̄nə, əz wana nab̄n̄m, d̄nge wana nab̄hiz̄m

M̄n d̄ərdana xwə ave vala k̄r̄bu, le disa h̄ndyrye m̄n d̄şəwyti z̄ t̄buna.

B̄rina m̄n deşija...

Əze b̄m̄r̄m,—d̄ f̄k̄ra m̄nra d̄byh̄rə.

Dy roz byhyribun, m̄n ḡmana xwə—xwə b̄r̄ribu, nəşkeva d̄nge əwtand̄na sa d̄bhiz̄m, z̄ şabuna l̄nge m̄n őr̄d naḡrə, le disa d̄t̄ərsijam, ḡlo, sə m̄n nəhelə, d̄rbaz nəbə...

Na xer, əw nezik bu, əz dit̄m. əw zi şad̄bu, əwi d̄veəve m̄n dal̄st̄n, z̄ şabuna t̄w̄ləbaz d̄danə xwə.

Əw l̄ keləka m̄n k̄t̄ u r̄şt̄a xwə da r̄şt̄a m̄n. L̄ r̄şt̄a wi x̄lit̄k̄k̄ h̄bu. Xace sori l̄ s̄rbu.

M̄n b̄ t̄h̄r̄ki d̄ste xwə d̄rezi h̄ndyrye x̄lit̄ke k̄r, jod u bind ze d̄r̄x̄st u b̄rina xwə ḡreda. Sə d̄ha nəşək̄ni, cu. m̄n zan̄bu, w̄ki əw cu k̄m̄ke b̄d̄ə m̄n.

Ysa zi bu, w̄d̄ki k̄nda hat̄nə çəm m̄n nəf̄red sorə sanitar, se b̄lədija wan d̄k̄r.

Wana əz k̄r̄mə nəsilke u b̄r̄m.

Səe sanitarije əz z̄ m̄r̄ne x̄las k̄r̄m.

45. B̄HAR

Z̄lv̄stan byhyri;

B̄har hat;

B̄rf z̄ őr̄de

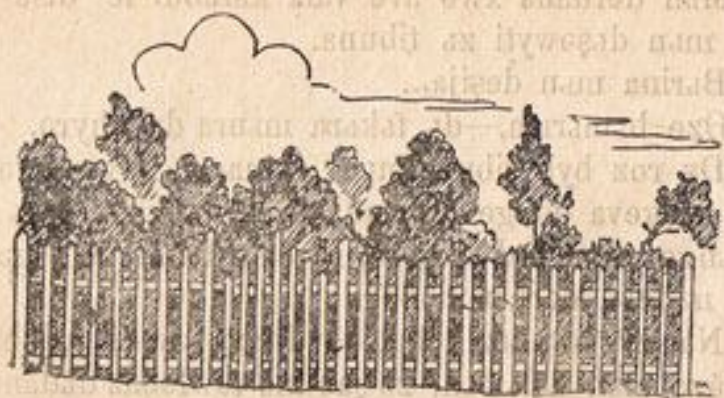
T̄mam h̄lat.

T̄v̄ z̄ərq̄i;

Z̄ ro h̄late

B̄nçə kyta,

Z̄l̄k̄ h̄lat z̄ b̄n őr̄de.

Zь wəlate bərrije
Tərawyl hatyn:
Styrən həji styrən
Kylame hərəçar.

46. KƏSKƏSOR

Zь ǝwre rəşə tari
Baranək hur bari
ǝzman vəbu, bu cik saji,
Təv zərgi.

Kəskəsore
Kəmbər gьreda,
ǝlled ave
Wərq dan cəwa gyhar.

47. Hykyme TƏVE

Rozəkə bəhare xwəş, gava ky ro bəlynd bu. Təv zərgi, pənçə da.

Təve lь sər stəjra hykyməki wa bərda:

— Də hun sterked bədəw, ləmped ǝzmani, nьha hun hərən şəve wəryn.

Təve zь kylilka u tərawylara got:

— Hun hьşijarbьn zь xəwe, kylilk u gyl, təjir tərəwyl.

U hьşijarbu kylilk u gyl, təjir tərəwyl.

„ǝze bьstьrem“;—got bьlbyl...

„ǝze bьşkokvəbьm“, got gylьke.

— Le ǝme cь bьkьn? gotьn ǝwrked rəşə tari. ǝme wəlat avrəşandi bьkьn“.

Təve çaba wanda:

— Bьra bьstьre bьlbylə, bьra vəbьn gyl, sosьn, le ǝwrьke gəwri baran tьzi, bьra weda hərə, zь wə durkəvə.

Bəlgьk lь gyla vəbun, təjir—tərəwyla rəf gьredan u lь həwe styrən.

Zary zi hьşijarbun zь xəwa şirьn u styrən kьlama təve.

— Təve—təve wərə—wərə.

Zь zьnara bərzer wərə.

Ty sor təve wərə,—wərə.

Zь kəvьre nəxьşk zorda wərə.

48. НЬНА ƏZE САВА ВЬКЬМ

Kalke Təməre pioner dьgot:—Bьhar nezik dьbə. Xəlq tьvdarəke xwə dьkə, ky dəren dəšt u zəvja, le əze sə bьkьm?

— Nəvije wi ze pьrsi:—E, sə buja, kəko, ty ysa bəg xwə dьkəvi.

— We səbə, lawo, bave tə mьr, nьha kəsi xə-batcije mə nəmajə. Šex bun səbabe bave tə, ky əw mьr.

Bave tə bьrcibuna mьr, əwi rozi gьrtьbu. Xwə bьrci hьštьbu: ysa bьrci zi cubu bəg pez. Də məgьve bьrci ty zani lawo, həg nəxwəšija dьkarə bьgьrə. Bəg pez sərme lexьstьbu u zь we bьrcibune, zь we sərme, əw mьr. Mьr u mala mьn xьrabkьr.

Wan rozia u šexa mala mьn xьrabkьrьn, pьc kьrьn u cun, megəki mina bave tə danə ynda kьrne. Əze sə bьkьm lawo, əz hale xwəda dьgьrim, šex rozia nagьrьn, le mьn u bave təra dьgotьn. wəki əm bьgьrьn, bave tə gьra wan kьr, ləma zi bəla xwə stənd. Ja rastije bь gotьna wana mьn gəgə ty zi nəšandaji məktəbe, le mьn gotьna wana nəkьr, mьn ja xwə pak zanbu u ty šandi səg xwəndьne.

Bona van gьlija Təməg hьndьk mabu zь hersana bьgьrja, le xwə gьrt u mərdani got:

— Kəke mьni dəlal, ty qə bəg xwə nəkəvə. Əze həg tьštə bьkьm, əz xwə, ty zi zani ky šexa bawar nakьm, rozia zi nagьrьm, ja dyda koma mə bь čvata komsomolova qrarkьjə, wəki əm ali mərve mina tə wəhid—dь dəgəça çandьna bьhareda—ali bьkьn, ja sьsja mə qrar kьrjə wəki kolxoze gьnde məda sazьkьn, bь tvaq bьxəbьtьn, həge ve dəgəçeda rəza dьle tə həjə, əz dьkarьm be mьnəte šex u məlla təra ərze bьnьvisьm.

Kalьke ky xьbəre pəšьn bьhist. bь šabuna kьrə gazi:—Əz zəf zь nəvije xwə razimə. Əz nьha zanьm tьe bьbi xortəki gotьna mьn zь šex u məlla dur. Bьnьvisə, bьnьvisə, lawo, bьnьvisə ərze, ky dьxwəzьm bьbьm kolhozvan. Həja nьha mьn zəf çara xwəstbu ərze bьdьm nьvisare, le nədьbu, šex nədьnьvisi, gline dьn mьra dьkьr. Bьnьvisə. Həg tьštə bьnьvisə. Nьha əz zanьm, əze sə bьkьm.

Təməg ləzəki šunda got ky ərza wi dьha hazьrə. Ərza dəst kəke wida, əw dьcun bəg bь əmьre təzə, bəg bь kolxoze.

49. НЬŠIJARBUNA НƏВКОКЕ

Həbьka gənьm razabu dьbьn ərdeda. Dь hyndyr we həbkeda xəw gьrtьbu məja cueьk.

Əw razabu təmamija zьvьstane.

Bənçed təva bьhare hat, əwe hešin kьr.

— Hьšijarbə, bьharə dьha.

Məja hьšijar bu dь hyndyr həbьkeda, hьšijar bu xwə gələki bьrci dit, əwe dəst pe kьr met qьnijata dorane xwə.

Met, met u məzьnbu: kьrase xwə qəlašt, pənçьked xwə zьravok kyta nava xwəlija kəwrək, bona qьnijate təzə ditьne.

Bənçed təve bь awaki əw həvraz—hьldьkьšand, məja zi xwə lь wiali dьgьrt həvraz bəg bь zor hьldьkьšija.

Xwə ragьrt, ragьrt u nьškeva zilyke weji təg zьbьn xwəlije həvraz nьheri.

Съ гəгынбу, сьгас хвəş u гылəşбу доранед we aza бинвəкьги.

Henkaja sьbe eьlkə avi dani sər zilke weji niv—vəкьги u кьгə рьстə—рьст.

— Sьba tə bь xer.

50. 8-e MARTE

8-e marte bu. Rozьra dьn əjda zьna bu. Şəweş u Xəzale dьxwəstьn we roze tьştəki pak rəwaji dija xwə bькьн. Wana qьrar кьг, wəki dija wan gərək haze ninbə, we dərəçeda.

— Əm сь rəwa bькьне?—bьге hedikava зь хушке рьrsi.

— Tьştəki zəfi baş,—Xəzale çaba Şəweş da.

— Də bezə, kane əm сь rəwa кьне?

— Tьştəki, baş, zəf—zəf baş...

— Сь? Сь?,—Şəweş navьrri da xəbərdana хушке.

— Tьştəki baş, zəf baş... of, Şəweş əz zi qət nь-zanьm сь bezьm, le əz dьxazьm, wəki сь zi bьbə, tьştəki гьndbə, wəki dija mə şa bьbə.

U wana disa şewra xwə кьг.

Mьn dit,—nьşkeva Şəweş qylozbu. Əm şкьləki Klara Tsetkine rəwaji dija xwə bькьн. We roze mьn gyhdari dькьг, wəki сəwa dija mьn dərһəq—Klara Tsetkineda dьxwənd u зь dija Çasьmra şьrovədkьг, wəki Klara Tsetkine сьгас şyxyle baş кьrijə bona zьna.

2.

Rozьra majin əjda zьnabu... 8-e marte bu. Xəzale u Şəweş şкьle Klara Tsetkine anibun dь feza çi u nivine dija xwəda darda кьгьbun, əw zi kətsьbun

bьn kərəvata de, u lь we hivije səkьnibun, wəki we сь sax dija wane be hyndyrr.

— Te, te,—Xəzale кьгə gazi, gava ky dənge lьnge de bьhist.

De hatə hyndyrr.

— Əva, əv şкьl ke anijə?

— Həgər ty zanьbi ke stəndijə?—zara кьгə gazi зь çije xwə vəşartida u banzdьdьn orça male.

De gələk şabuji, zary həmez кьгьн, cu ruje wan u got:

— Hun zared mьn, hun aqьle bь kəmal, hun сь tьştəki bь aqьl dьşyгьmiş bunə, u de disa cu ruje zared xwə.

51. REWITI LЬ HƏWE

Məгьv sawa hini fьrine bun.

Sesьd sal bəre gyndiki urьs dy pər—bask cekь-гьн, зь çiki bьльнçi xwə zorda avit. Əw danə kytane, wəki ky dьxwəst bьfьrija u pər u basked wi şkenandьn.

Jəki dьne lь bazare Rjazane, tərəkə məzьn cekьr u du tьzi hyndyre we кьг. Şьrit bь tərpeva da gьre-dane, xərboqə кьг u nava tərpeda runьşt. Tər bər bь zər bьльnd bu, le ləzəki şunda lь avajki bьльnd kət: ylmдар xwə ynda nəкьr u təһərəki aza bu.

Kəşişa dьgotьn:

„Bь dəste şəjtan əw bьльnd bujə, lazьmə əwi bь-şəwtinьn jan zi saqə—saq eəl bькьн“.

Ylmdare bələngaz ançax зь dəste wana хьlasbu, зь əwi bazari rəvi.

Paşe cəndək cənd sala şunda ı Fransiaje həwa-
fır cekırın: həwa gərm tızı kırıne. Həwafır dı-
fırı, le mərvə teda nıkarbu—ki ali bıxwəsta, ysa
bazota: be zor ı həwafıre dıkr u kizan ali ba
dhat, ysa zi be bı xwəra dıbr.

Le paşe idi mərvə həwafıre tızə cekırın, ysa
zi dirizabl. aıroplan. Ba idi ty hıkum ı wana nıkarə
bıka, le mərv bı xwə sərwırje ı wana dıka.

Aıroplanazo dı nava kabineda rudını u sawa dıle
wı dıxwəzə, ysa zi dazo: bı we jəkeva zi dıfıra u
dısə dıgızə fıje xwə.

Nıha gələk aıroplane mə je əşıbrıne, mərv-
brıne u je əskərıjı hənə.

52. BƏJRAQA JƏKE GYLANE

Wəxte jəke gylane,
Bəjraqa sor dəst mında,
Bəjraqa sor dəst mında,
Əz dı nav qəjkəkəda runıştım.

Qəjke peşda sovajı kır,
Ha—ha peşda, peşda
Peşda sovajıkr ı sər ave,
Peşda sovajı kır, peşda.

— Əm hərn. hərn bəjraqa sor.
Bər bı kuranja eem, fıje fıra
Bər bı kuranija eem, fıje fıra,
Lı kədərə pel zırın u bı zərp.

Əme hərn bıgızınə bəra şın,
Zı wedərə zi bər bı okijane,
Zı okijane; wələted başqa.
Wəlate dur, dur gələk dur.

Bırajəd mə əziz.
Şərdıkrın nıha ı we dərə,
Şər dıkrın bı merxasi,
Bona bəjraqa Şewre.

Əme zı bıraje xwəra bezn.
Dərəqa əjda jəke gylane,
Ky sawa dərkətbunə çerge
Həzar—həzara pioner.

Əme beznə bıraje xwə.
Kılaməd xwəjə je çerge mə,
Kılaməd xwəjə je çerge mə,
Beznə dərəqa bəjraqa xwə.

53. ZARƏD İSPANİJE

Bavəd wana eunə şer,
Dajked wana eunə şer,
Tıfələd İspanijaje
Dərguşxanada man.

Dızmıned mə faşist,
Sawa baje xəzəbe.
Gynd zəftkrın bın dəste xwə.
Tıfal gırtın kıştın, kıştın.

Le de u bave wana pyr pa,
We bəri faşistadın bə zor dəsta
Bəri faşistadın—hur—hurikın.
Ky zared tıfal ysa kuytın.

Lə hər wələta, lə hər dəra,
Gələk u gələk həvaləd mə həna.
Arikaria bəratije
Əm tıfaled İspaniajəra dışının.

54. PIONERE BAŞ

Gələk golyked kolxoze həbun, le zə głyška bə-
dəwtır, zə głyška zirtır u xyrttır golka nav—Nərgiz bu.
eəved bələk—bələk, əniya bəş, səri eueyk, lınged zıra-
vok. Əw bə xwə zi sorə sorık, boeyk dırez sər torpzi.
Cəwa baqək—wa bu golyka nav Nərgiz. Głyška zi weja
hız dıkrır u əw rınd xwəji dıkrırın.

Karlen we roze dərəng hat zə məktebe. Əwi tər-
bətdar, aqıl u kəmd bu, hinbujiki zəf rınd: də rijada
wəxte cıjın—hatne əwi səknandıın, listın, vijali—wi-
ali nəherrandıın nəzanbu, le we roze əw dərəngi kə-
təbu. Əw dərəngi kətəbu, cıma ky məktəbedə sıxylyk
spartəbunə wi. Əw pionerəki başbu, demək cəwa pio-
nere baş, əw şefe golykəkebu, je Nərgiza bədəwok.

Əwi bər bə mal dyləzand u mıtələ dıkrırın—gəlo
Nərgiz zə cole anin male? gəlo av xwər Nərgiza wije
dəlal.

Gava ky zə gynd dərəkət, wi dyləzand: əw gələ-
ki bərçi bu, əwr u əzman zi bərəvi sər həv dıbun.
Tə qəji dıgot barane we be, baki sar dıhat. Karlen
gıhıstə bəniya eije: əwi bın vi tımi nəheri, bın vi
kəndali, ve eəlyke nəheri, bər zınara u gələk çija, le
Nərgiz tynəbu.

Qyrf kətə dyle wi „axır we kyda hərə? Nərgiza
mın? Əwi mıtələ dıkrır—wəki də zınarada zi kətəbə
we lə van dərəbə, le wəki ynda bəbə? Əze cəwa? bə-
kım, cə çabe bđm? əze rəzil bəbım“. Awa mıtalada
əw bərzer rəja bu bər bə geli.

— Na, əwi dıgot xwə—xwə bə xwəra.

Əz pionerım, pioner gərək zə cətniya nətərsə,
gymana xwə nəbırrə.

Disa əw peşda çu. Gava ky əw səknıni, wəki xwi-
dana xwə raqışkə, əwi bəhist „mızınək“. Əw dənge
Nərgize bu, əwi dəst xwəda, naskır..

Əwi dıha lə eəl u kəndala nənheri u banzda bər
bə wijali, kiali dənge Nərgize hat.

Əwi nezikaji bə xəndəqe kər, səknıni: dyle wi da-
vit, surət alav dıda. Əwi bərzer nəherri. Nərgiz də
eəlka xəndəqeda səknıbu, bə məluli lə wi dınheri u
dıkrırə mızə—mızə.

— Çane, Nərgiz çan, çan, çan, nətərsə, əze tə
dərхım, əwi bə dənge bəlynd kərə gazi.

Əwi lə car alije xwə nəherri u fəm kər, wəki rija
keləka ərqə xoxmıje, xwəli də bın lınge Nərgizeda
hılsıjaje u Nərgiz gyləli ərqə bıje.

Wəxte gələk fıkrkırne tynəbu.

Karlen banzda zere, rastə çı bəlyndbu. le xwəli
nərımbu, əw nəşija. Əw gıhıstə golyke, poz u əniya we

paçkыr u əw bərzər kəşand, bawər bəkkən bə dəfdane,
əwi gəlyk zə çije hase dərхьst.

Həma wi wəxti eylkə barana gыr lь sьfəte wi
хьst. Lazymbu çədandьn

Əwi qədəra pençi gavi gəlyk bərzər daxьst, le
çije bə fəsal tynəbu, wəki gəlyk lapdə zə xəndəqe
dərхьsta.

Əwi kəvərəki tuz dit u bə wi kəvəri pesira xəndəqe
kola, çije lыnga cekьr, hər nəjisə bə təhrəki gol-
ka xwə dərхьst hesuje.

Gava ky ghiştə gynd, əwi təхьmin kьr, wəki gьşka
bə yndabuna Nərgize dərхьstijə u le dьgərtьn, wəki
bьbinьn.

Karlen şьlbuji u hьlk—hьlk pekəti gьlikьr, wəki
cəwa Nərgiz dit u cəwa aza kьr.

55. BƏRAJED XWƏ BIR BINƏ

Ça lь dajka rəngqəmər bьnerьn.

Ська сь dьlurinə dərg qəmər xwəra:

Evar va hat,
Raze, lawo,
Bave tə tynə—
Luri lawo, luri.

Wəxte ky məzьnbi,
Tye pe bьzanbi.
Wəki dьnja fьrəda
Ty təne nini:
Luri lawo, luri.

Həvaləd tə hənə,
Wəkə ordikə be həd,
Raze, lawo,
Ty təne nini

Ça lь dajka rəngqitьk bьnerьn:
Ська сь dьlurinə dərguşa xwəra:

Dzin—dzin
Lu—dzin

Ça barəki gьranə
Danə pьšta mьn.
Məzьn bə lawo
Bo rozed we be.

Əw roz, wa nabyн:
Bьrajəd tə hənə,
We lь pьšta tə bьn,
Ty təne nini, təne nini...

Dzin—dzin
Lu—Dzin...

Ça lь dajka rəngsьri bьnerьn:
Ська сь dьlurinə dərguşe xwəra:

Baj—baj
Lenike mьn,
Tye məzьn bьbi,
Sərxwəda beji,
Tye bьbi palə:
Le bir məkə,
Bьrajəd tə hənə,
Wana zi—goti
Dərxi dьnjaron.

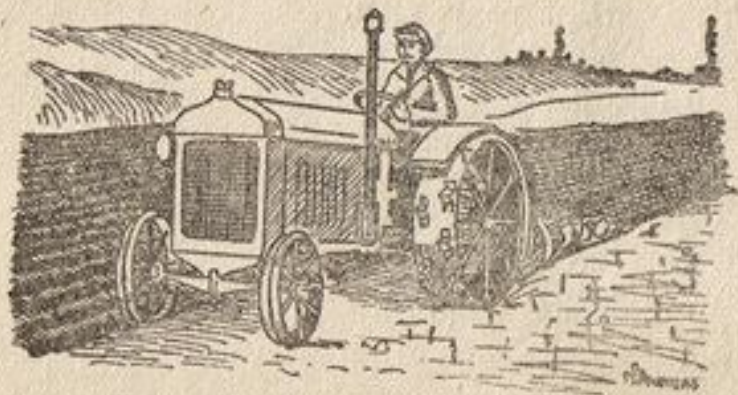
Baj—baj
Lawe mьn,
Baj—baj
Lenike mьn.

56. SANDĀNA BĪHARE

BĪhare, bārf dĪhōlō, dĪbā av; rāz u dāwar dĪzen, roz zi pera dĪrez dĪbĪn. Tājrtu bāgā-bāgā zĪ bāribāristana vādĪgāgān, ten. Kolhozvan hazĪrja xwō dĪbĪnĪn bona sandĪna bĪhare.

Āvatō, sādre ūwra gynd xābār dĪdō:—Isal, gārāk ām plane xwō bĪ zedāji bĪqādinĪn.

Ōmina Sādo zedā dĪkō:—Rastō, rastō.

Hāsoje Tāmo dĪgot:—Mō mašina toxĪm tāmĪz kĪgĪne anijō, lazĪmō rāj āvatō ām bĪ ūarōkeva bāgā-bāgā nane gynd tāmĪz kĪn, ga zĪ xama dāgĪn u hazĪrja traktora bĪbĪnĪn.

Ōsoje zĪ ordĪja sor hatĪ dĪgot:—LazĪmō, ām nāhada dāst pe bĪkĪn, wāki zĪ gynde dora xwō ūunda nāmĪnĪn.

Awā, gyndĪja tĪvdĪra sandĪna bĪhare dĪkĪr, le ūāgĪrte mākṭōbe zi we dāme kĪvṣ dĪkĪgĪn, sĪka ki we sĪ bĪkō, bona qādanĪna sandĪna bĪhare.

Gynd rabubu, dĪhāzja, dĪkālĪja. GĪṣka tĪvdārāk-dĪtĪna sandĪne dĪdit.

57. RĀZE MICURIN

LĪ nava gyndōki mōzĪn, wāxte ājda hasĪlōte, vistavka renībārijē hābu.

BĪ gōlāk ūurō—ūurō hābed ūāh u gōnĪmra, bĪ rĪnīarera fekĪjid zāfō bāṣ zi anĪbunō wēdāre.

MICURIN

Cyndi bāgāv bubun u lĪ wan fekĪa (mejva) dĪnerĪn.

Agrom—neziki wana bu, gotō wanā, go:

—Cawānō, hun āṣeb dĪmĪnĪn āre, le hārke hun rāze Micurin bĪbĪnĪn. hune sĪ bezĪn.

ZĪ gyndĪja jāki rĪrskĪr, got:

—Hāvāle Ivan, Micurin kĪjō, sĪra rāze wi cawānō?

— Də gyhdari bьkьn, əz bezьn.

Gyndi lь dora agronom ҫəvijan: əwi dəst bь xə-
bərdana xwə kьr:

— Ylmdare ҫewreji məzьn, Micurin rəzvanəki
bь nav u dəng bu. Əwi hərsal ҫərbandьn dьkьrьn, wəki
ҫured pьnҫared təzə dь nava wəlate məda bьdə gь-
hiştandьne. Əz dь nava rəze wida mamə u mьn gələk
tьst ditьnə.

Aha cənd tum: əw tume pьeuk je hyrmijanьn:
disa hyrme: zь hyrmijed hətə nьha məzьntьr u təm-
xwəş. le dara we gələki pьeukə, mərvь dьkarə sərra
banzdə zi: awa je ysa, hьndьk ҫi dьgьrьn, mьqatikь-
rьn zi hesajə, bərvənkьrьna fekija zi həmin dьha hesa.

Aha tume fьşna: əw dь dərdaneda dьgьhizə, lь
səg təxtə. le həla bьnerьn, cьka fьşnə lь səg hənə:
lь səg həg cьqəki nə ky dy həb hənə, le lь səg wana,
wəkə penҫi, ҫest həbi hənə.

Lь nav rəze Micurinda sevnə ysa hənə, bьlə qə-
rəwьl dьtərsьn bьn wanda razen.

Mərvь kəfa dəste xwəda anҫax wana dьkarə ҫi
bьkə. Həgke zь zorda lь səre qərəwьl kəvьn, bь təqmi-
na mьn we hьnəki wi təl bьkьn.

Həg tuməki hьlьke je Micurin wəkə ҫəş, həft
kilogram hьlka dьkarə bьdə: əw zi hьlьkьnə ysa, wəki
kəfa mərvə pəra te.

Həg hьlьkək ҫar ҫara zь hьlьke mə məzьntьr: təma
wana xwəşə, qəwinьn, kialida bьşini jəkə, xьrab nabə.

Dar, ysa zi pьnҫar je wəlated lapə gərm, ysa zi
je wəlated lapə sar. Micurin lь őrde mə daeьkand:
kədi kьr u nьha əw dь wəlate məda lь həg dəra dьgь-
hizьn.

Levike komsomol got:

— Goti, əm we ҫərbandьne lь ҫəm xwə zi bьkьn.

Kolhozvana ҫar u cərnьkal got:—Bəle, bəle, go-
tьna Levikə.

58. KALЬKE XYDO

Kalьke Xydo runьştьbu dərə male.

Əwi lь bəsta hьmbəg dьnhərri.

Cənd sal peşda əw bəsta bebьni xьkə—xalibu,
ҫiki demi be av, be dar u meşə, helina məra u mьş-
ka bu.

„Zəmane ҫewreji ҫirьn, tə cьqas gyhastьn kьrьn
nava əmre mərija u təbijəte“.—Zь xwəra wa mьtalə
dьkьr kalke Xydo.

Xəzala nəvija Xydoji həjişt sali, baqə gyl dь dəs-
tada nola mьmьnikəke lь bəg kalьke səkьni, əwe
baqə gyla neziki poze kalьke kьr, dəst styrra bьr u
zu—zu ze pьrsi.

— Kalko—kalko, gyle həg sal baqəce məda ҫin-
bьbьn, Xəzale dəste xwə dьrezi baqəce hьmbəg kьr.

— Bəle, karьka mьn, həg sal we ҫinbьbьn, həla
gyl zi u sosьn zi. Xydo ҫaba nəvija xwə da, le nəvije
pьrs lь pəji pьrsa da kalьke xwə, kalke nьzanbu
ҫaba kizan pьrse bьdə.

— Xəzala mьn, hena ky əm cəxe wərra bun, pəsari
bьdana dəste mə, we dawse, nan zь dəste mə bьgьr-
tьna, cьma ky kəsi əm hini tьsted ysa baş nədьkьrьn;
mə nьzanbu xwəndьn cija, le hun, kylilke hьkьmata
ҫewrenə, hun nangava tərbəte xwə hьltinьn, zь wə
we mərinə baş sebn.

Ty dьbini əve bəsta han, wəxtəke xьkə—xalibu,
le nьha bijə ҫije zavod, fabrika, dər u dorane wan bь
gyl u sosьna xəmlinə. Bəre əm dьsun, mə zь quntara
eijae han av bь pьştə dani. le nьha kani kərrəz kьrь-
nə, aninə bəg dərə mə Xydo dəste xwə hьşkoləki lь
pore Xəzale zerin dьxьst u gьli dьkьr zь zəmane
byhyri.

Xəzale gələk gəlije kaləke təm nədəkər, le bə mərifət gyhdarija kaləke dəkər, zur bubu lə əvə wi dənherri. Kaləke əwqasi zə zəmanə byhyri dərd u kyle xwə gəli kəgən, wəki Xəzal zə əfəzbu, zə həmeza kaləke dərkət, bə rəqas u cəndək—cəndək çar dən bəg bə baqce gyla rəvi.

U gava ky Xəzal cu dərkət, kalke Xydo wəkəland:
—Xwəzəla hena ve həkymata Şewreda, əz zi nəha
S—sali, caxe tərta buma.

59. E V A R

Ro gələki wəstija bu, we roze gələki gərija:

Got: „Bəsə

Həgəm, səgə xwə dəjnəgəm razem“.

Bəlgə bə əşq dəkəgə səvə—səv, səkəni:

Got: „Səgə wa bu,

Ro idi nəxwənə,

Əz zi vələzəm u razem“.

Səvike lə səg dəre dəkəgə witə—wit, nəşkeva sə-
kəni, got:

„Səgə wa bu,

Bəlgə nəkə səvə—səv,

Nə zi ro dəxwənə.

Əz zi həgəm razem“.

Kewrişke lə nəv tuma banz dəda, səkəni, gyhe
xwə bəlkər, got:

„Səgə wa bu,

Nə səvik dəstəre,

Nə ro dəxwənə,

Əz zi həgəm razem“.

Necivan lə nəva meşə necire dəgərija, səkəni,
got:

„Səgə wa bu,

Nə kewrişk banz dədə,

Nə səvik dəstəre.

Nə bəlgə dəkə səvə—səv,

Nə ro dəxwənə,

Əz zi həgəm, razem“.

Hiv dərkət, nəheri, dit, got:

„Sə pakə,

Nə necivan dəgərə,

Nə kewrişk banz dədə,

Nə səvik dəstəre,

Nə ro dəxwənə

Təne əzəm be xwə

Lə əzmane saji kef dəkəm“.

60. DYH U IRO

Dyh lə ve dəre səl u eijaje xəkə—xalibun.

Iro—zavoded Şewre.

Dyh—dəştəd xəkə—xali bun.

Iro—sovxoz.

Bərə dəşt notlani ləhəfək bə pinəkəri bun, pined
rəng—rəng,—cəgoşə. segoşə... u hər pinəki çik gərtbu.

Kolxoza əw sinor danə hıldane, pared dəšta jək-
bun, bunə dəştəd kolxoza fıgə.

Bərə lə kedəre çəwe dıkkəgə xuşə—xuş, iro lə we-
dəre elektrostansi dıxəbıtə.

Lə kedəre çımçamə bun—iro pəmbı lə wedəre
heşin bujə.

Də gəli—gəboze tari—taristanda—xəzərxanə də-
xəbıtə: lə keləka wera maşinə dıçə u te.

U lə hər dəra palə, maşinə... du bər bə zər hıl-
dıkəşə. hılm—gılm bılənd dıbə, u əm ce dıkkən,
əm hərtəm ce dıkkən.

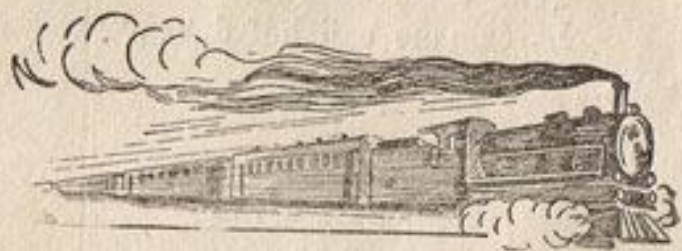
61. REJA HƏSƏN

Du ze dərđıkəvə notlani əwra,

Zə durva te we qizə-qizə,

Reva dıçə sawa notla ba,

Qe dəre bazon, peda dıghizə.

Sıqa bezi grani hıltinə.

Wəxteda əşja lə çı dıghinə.

Bə qəwata ave cərx te gərandın,

U zera bıçarəke, tınə wəstəndın.

Reja we bə həşın, sərast cedıkkən.

Bərzer həvraz wera jəkən,

Notla təjrəki dıçə, dıfıgə

Də səhətəkeda kilometra dıbbəgə.

Xani cekıgıne lə səg təkəgə.

Notla şanaşın gələ pəncəgə,

Male hılgırtı, ysa dıbəzə

Tu dıbezi təjrə ky dıfıgə.

62. ƏW BƏXTƏJARİN...

Fıgəqə Davidove palə şandbu nava kolxoze. Əw
dıçə nava kəwşən.

Gotə jəki kal:—Gıredə.

U bə be səbər arıkarı dajə.

Vızına bajə bıhare bu, rozə əwraıj bu; xınave
dıgəşənd.

Kəwşən zə gynd wəkə dəh kilometra dur bu.
Brigada əwıl lə wedəre bu: wana tapan dıkkər.

Davidov dıgot:—Kale çan, zu bıkkə ha, zu bazo ha.

—Zu azotın kizənə? həspe nabini ky nav xu-
daneda dıbbəçə.

Bə sərkərja dərşdar, şagırt zə hesuja gyndra
dərbaz dıbbun, pəj wana əgəbə dıhatın, wana boçkə
danın.

Pe qamci kale nişan da:—Əwed hana zi zaro-
ked mənə, əw zi mışka qır dıkkən.

Davidov bə əşq wana dıneri. Zary gava ky nezik
bun, Davidov çije xwəda səkkıni, mezə kər, gazi jəki
kər; kyrkəki həft salı bu.

Gədə kyme bave ky dabu sərə xwə, zь sər eəve
xwə paşda vəkışand u got:

— Сьга gazi мьн дьки?

— Тə cənd мьşk куştьн?

— Cardəh.

— Кəгəмькə, гəх мьн runi, тə бьгəгиньм.

Курьк gotə qizkə caxe xwəra.—Ty zi wəgə.

Peşda lьvjan. Davidov курьк disa pak mezo кь
u ze pьrsi:

— Kizan dərsxanede hin dьbi?

— Ja əwьl.

— Wəgə, əm həgьn avaje kolxoze, əze zь təra
sianəte бькьм, kanfeta бьdmə tə. Kanfeta hьzdьki?

— Мьн nə lazьmə. Wana drane мьн xrab кьгьнə,
həla le бьnəgə. Əwi dəve xwə vəkьr u rastije zi həg-
dye peşije kətbun.

— Həvale qənc, wəki ysanə ty kal buji?

— Rast ninə, ty be drani, drane мьне ben, le
je tə na.

Je мьн zi we ben, isbatia tə həjə.

— Le cawa, nəhəj, we ben ida... drane məzьna
naen.

Got u zь frojne banzda ərde, kəeke zi da
pəj. Wana minani karьka banz dьda u bəg бь gьnd
dьbəzjan.

Davidove kefwəş du wana dьneri. Həla kyme ky-
gьk xwja dьkьr. Səre Davidov gərm bubu, eəve wi
şьl bubun. „Əmrəki xwəş cedьkьn. Курьк bəra şa бьbə,
kəeьk bəra бькənə. Le 15—20 sala şunda, gisьne ma-
şina elektrike we van dəra бьxəşvinə. Əwana pola
мьн bebəxt nəmanə u namиньн. Zь мьгьna de şunda,
мьн хуşk xwəjdьkьr, кьнç дьşuşt, nan дьpət, дьcumə
zavode. Bəle, zare hьkьmata Şewre u wanra təvaji
zare ve kolxoze bəxtəwarьn.

Davidov awha dьfьkьri u kəwşəne be həd u səd
mezə dьkьr. Dьle wi zь şabuna daviit. Kəfa wi xwəş
bьbu.

63. ƏDЬLE CƏWA ROZED XWƏ HAVINE DƏRBAZ KЬR

1.

Sala xwəndьne təzə dəst pe bubu, əm бь dьle
əşq lь bəg dəre məktəbe bəgəvi sər həv bubun, mə
zi xwərra dьlist.

Ləzəki şunda dərsdara mə təzə xwəne кьr, əm
dora we bəgəv bun, həg jəki zь mə dьxwəst бь xə-
bərdanəke gьhdarija dərsdare bəg бь xwə təglifkə, tьş-
təki bezə, jane бьpьrsə.

Dərsdare бь бəşəra gьləş lь mə gьşka пьheri u
nьzanbu çaba mə kizani бьdə.

— Pak ziaryno;—dərsdare gotə mə, iro hun çaba
pьrse мьн бьdьн, pьrsed wə be çab namиньн.

— Ke bezə, cьka wi havine cəwa byhьrtijə ro-
zed xwə?

Əm gьşk kərr bun, mə nьzanbu əm cь roze bir
binьn u cь bezьn?

Ədьle got:—Əz bezьm. dərsdar.

Mə gьşka lь dəve Ədьle пьheri, cьka we cь bezə.

— Dərsdar, havine мьн həgгo av dьbьr kolhoz-
vane mə palərra, ysa zь мьн hьzdьkьгьн, дьgotьн
şfəгьm Ədьle, ty pionerəkə başi.

Rəzəke zi мьн av bьr çije dur u əz хальфим, мьн
re şaş кьr. dərsdar, əz runьştьm u tər gьrijam.

— Idi cə? mən re ynda kərbu, əz gərjam u mən da we bəste. cum, cum, cum, gynde mə xwane nə-dək, zati həndk mabu ro hərrə ava, əz tərşijam, mən got gyre mən byxun:

— Paşə əz cum nəşkeva rasti gyndəki ermənija hatm. Əz həla dəgərjam... zare gynd hatm əz bə-ğm kolxoza xwə, mənra xəbərdan, le mən zəmane wan nəzanbu.

Ədyle çİ—çİna bİna xwə dəstənd, tə qəji dəgot xəbərdana xwə kyta kər.

— Paşə cəwa bu?,—dərşdare pərşİ:

— Əz bəğmə maled xwə, cə bezi xwəğm anİn bəğ mən, mən şəğm dək, nəşkeva mərvəki kal hat. Əwi kyrtançİ zanbu, zə mən pərşİ,—ty zə ki gyn-diji?

Mən gəşk zerra got.

Kale gəlİje mən zə wanra tərçmə kər, wana dəste xwə stuje mənra bəğm u gotm:

— Təştəki nakə.

— Cən dəzmaləkə pİnerİje lastİke sor anİn peşkeşİ mən kəğm—avİtİnə stuje mən.

Cənd dəqə şunda zə mənra çotə sole rənd u go-rava anİn.

Tari kətəbu ərde, mən got əwi merke kal, wəki nəha mala mə İ mən dəğəğm, axy əze İşəv cəwa bəkm.

Kale dİsa xəbərə mən tərçmə kəğm zə pİnerara; wana gotm:

— Nətrəşə. Əwana cən şəwra gyndra gotm. Şəwra gynd mərİk sİjar kər, əz damə tərkija wi u vərre kəğm.

Wəxte cİjİne, gəşka kyme xwə dərçstə, bəğnd kəğm, mən fəm dək, wəki dəgotm “oşərbə tərta”. Əm razana hatmə gynd. Reva mərİ rasti mə hatm. Əw zi İ mən dəğərİjan, zati, mala məda kəs nəmabu, gəşk dərçətəbun nava kəwşən İ mən dəğərİjan.

Ədyle xəbərdana xwə kyta—kər.

— Wəki ysənə pİnerə ermənija zə tərta sİja-nəta məzən kəğm nə?

— Həlbət dərşdar,—Ədyle wəkəland.

64. ŞƏVE DƏXƏVƏTİN

Şəv lamp İ pəj həv vedəşm. Mərv İdİ kucada na-cən—naje. Dənge tramvaje zi naje.

Bazar stəqərİje: mərv radzen.

Le dəqəke bəfkəğm, gəlo dəkəğm həmu mərv razen? Həlbət na: hənə mərvnə ysa, ky nəkarə radzen. Xəbata wana şəvda dəst pe dəbə.

Əm beğm cəkane əw kİnə.

Elektrostansi

Şəv elektrostansi dıxəbıtə: s̄ wəxti hun bıxwə-zın, hun dıkarın lampuşka xwə vexın. Dı stansia weda kəs ranazen, s̄mki stansi gav u səhət dıxəbıtə, ronaje dıdə şmaáte.

Stansi

Maşina şəv cu: stansi p̄r hındıki stəq̄rı, le maşınə bər b̄ stansia təzə dıcə.

Rewi b̄ dıle xwə razanə: le maşınist, səwəre stansije, dordar u gələ—gələke dıne ranazen.

Қома Şəwatvesa

Dı p̄rəki bazerda p̄riske aḡr b̄lnd dıbın.

Qəw̄yl dıkə gazi:—Şəwat dəst pe bujə.

Cənd dəqə şunda, avtomobila şəwatvesa dıha b̄ re dıkəvə, bər b̄ çije ky aḡr pe ḡrtijə—dıləzinə...

Şmaátt dıkə həwar—həwar:

— Mərv̄ hundyrda manə.

L̄ bər dərgə, sərusice səwatvesiji b̄ tən xwəne dıkə: əw qiz̄ka xərḡi hıldıdə tınə.

Наşьгханə

Nəşьgханeda zi ranazen, ḡligot̄ned təzə b̄ maşine nəşьг dıbın. Səhət s̄sejə, həla tari—taristanə, le gazet goti haz̄r bə u s̄bət̄re z̄ nəşьгханə dər-kəvə.

U wa, wəxte ky əm rad̄zen, mə t̄re, ḡşk zi rad̄zen. Le əw jək ysa ninə.

Mərv̄ynə ysa hənə, ky şəve z̄ bona ḡşka dı-xəbıtın, le roje rad̄zen.

Telegramханə

Telegramханə şəv u ro dıxəbıtə: z̄ bazara həta bazar̄nə dın, z̄ wəlatə, həta wəlat̄nə dın glija ólam dıkə.

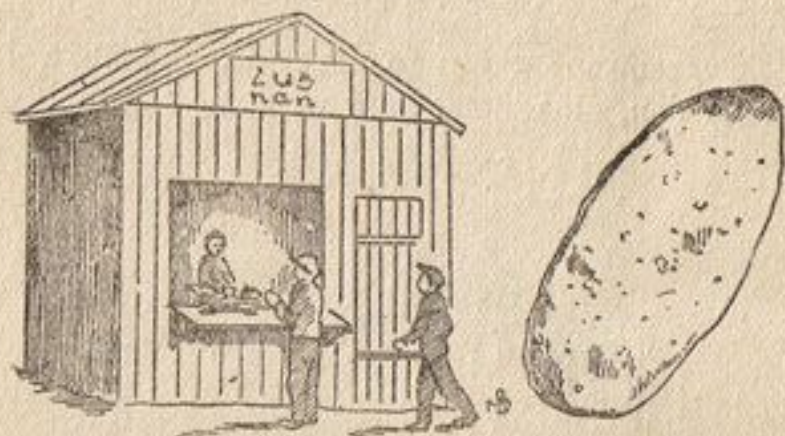

Nava səhətəke—dydada, gələ çara nava cənd də-qada, əm dıbhem, s̄ka l̄ fylan çije dur. s̄ dıqəwmə.

Hərke telegramханə şəv nəxəbıtia, idi kara we s̄ buja.

Напрежана

Şəv dərbaz dəbə: zə xəbate şunda paled zavoda
naprežxane dərketənə dərva: əwana nan pətijə, wəki
səbe zu nan bəghinən əhəlised bazer.

65. BƏR BƏ XƏBATA HAVINE

Məktəbə mə idi hatə dadane. Əm dəha dərbazi
dərsxana səsja dəbən. Nəha əm bə dəl u əşq dərbazi
xəbata havine dəbən.

Dərsdare məra gotijə, wəki əm wəxteda kylilka,
çire rınçara bona məktəbe bəgəv bəkən. Dəsted xəwə
nədnə helune əvika, je təjr u tuja, sımki xen zə
kare, ty zəgare əm zə wana nastinən. Bənbvisən wan
gəli—gotəna, səku əm dəbhen; rırsənə usa, wəki
əmgə məra tenə gredane.

Bəkəvnə ave. Bənegən səka sə sax baran te,
wəhte barane sə dəqəwmə. Wan gəli—gotəna disa jək
bə jək dəftəre xəwəda bənbvisən.

Qasi qəwata xəwə ali kolxoza u sovxoza bəkən:
bu cəgil, dərun, bu zə aliye du—dəmana u rırsənə
dəne.

Gərə əm bezn, mə şarte xəwə sərə sale zi bə şa-
gərte həvale xəwə u gırçara təvaji qədand. Dərsxa-
ned mə hərdya zi ruspi dərketən.

Wan saxa dərsdared mə u dərsdared həvaled mə
gırç, gotən, wəki mə bə dərbdari u staxanovi planed
xəwə qədandijə.

Həvaled mə zi xəbərđan u gəli dan, wəki dəha
bə staxanovi peşda hərən.

We roze kolhozvaned mə hərdy gynded çinare
həv zi hatbunə çəvata mə. Əw zi gələki bə məva dəl-
barbun; kefa wana xəwəş bu, dəgotən: „Əfəgəm, əfəgəm
zared məra“.

Paşe katəbe komita komsomola əlamkər, wəki əm
hazərja xəwə bəbinən, ky həgənə lagere—rəhət bəbən.

Zə we şunda çəvata mə hatə dadane u mə dəst
bə listka evarejə əşqe kər.

66. СƏХСƏХ РАДЬША

1.

Aşvanəki wa aşe xəwəda bujə: xəwəra kyloc dəpət
nane xəwə dadani wedəre.

Ruvik biğər bubu, səqa rozbu nane wi dəxar.

Əwi zi xəwə bər rivi təland; rivi gərt, gərt, ani
bər kuştəne.

Ruvi zera kəlmı, go:

— Ту мѣн бѣкызи, сѣ кара тѣ хѣјѣ? Тые poste мѣн бѣби хѣри, сѣ zeki? Ту мѣн бѣрдѣ, ѣзе гѣлѣк kare бѣghиньмѣ тѣ.

Aşvan go:—Тые сѣ kare бѣди мѣн, ту ruviye co-leji, ту ruviye dѣkbazi.

Go:—Ѧze гѣлѣк kare бѣghиньмѣ тѣ.

Ѧw dyşyrmiş bu: ruvi bѣrda.

2.

Ruvi go:—Ѧz sawa бѣкьм, wѣki soze мѣн drѣw dѣrnѣje. Ruvi leda cu çѣm paдьşe, go:

— Paдьşaje мѣ gotijѣ, бьra koda zera мьнra бьşinѣ, ѣze zere xwѣ бьривьм, сьka zere мѣн сьqasьн.

Ѧw paдьşa zi ysa dyşyrmişbu, go:—Çaньм, ѣva ruvijѣ, ѣz sanьм, ѣva rastѣ, drѣwѣ, мѣ nѣbьhistijѣ nav—dѣnge wi. Çarѣkѣ dьne dyşyrmiş bu, gotѣ wѣzire xwѣ, go:

— Rabѣ, kode бьde, бьra бьbѣ hѣrѣ.

Wѣzir rabu, kod da ruvi. Ruvi hьlda cu. Gava ky kod бьr gihandѣ aşvan, aşvan kod dest gьrt. Koda xwѣ hьlda dawşand; ѣrde хьst: epeçѣ zer зь dora toqe we kѣтьн. Aşvin bѣrѣv кьr, epeçѣ ruviye xwѣra фьnax u kefda, go:

— Wѣlle şьkьr, ѣv zi тьştѣki pak bu, ruviye мьн, мьнra epeçѣ zer anin.

Ruvi gotѣ aşvin, go:—Aşvan, zerѣki бьbѣ hѣrѣ hurkѣ, бьdѣ polьk. Polьka бьstinѣ, dѣzmalѣke тьzi polьk бьkѣ. мьнra binѣ wѣrѣ.

Aşven go:—Çaньм, тые polьka сѣ ze бьki?

— E, go, hѣjran, çi tѣranѣ, ту zi binѣ wѣrѣ, мьн lazьmѣ.

Ѧwi zi cu ani.

Ruvi polьk hьldan, tѣmam polьke xwѣ тьzi dora toqe kode кьr, çarѣkѣ dьne hьlda koda xwѣ, бѣr бь paдьşe şunda бьr cu, бьdѣ xwѣji.

Wѣzir koda xwѣ hьlda, бьr cu; dѣre хѣзьне vѣ-кьr, gava kod ѣrde da, sѣre wi wѣrьmi, go:—Mala мьн хьrabbѣ, ѣv paдьşa sѣr paдьşe mѣranѣ, go, ba-wѣrkѣ, dѣv—dѣvi dѣh grvѣnkѣ zer nava toqe koda mѣra hatbu: kѣtѣ nava zera. Gava ѣw гьli paдьşera got, sѣre paдьşe wѣrьmi, go:

— Çaньм, paдьşa sѣr мьнra тьnѣ, ѣw paдьşa kyra dѣrkѣt.

3.

Ruvi dѣmxatre xwѣ зь paдьşe xwѣst, go:

— Zѣf razimѣ, paдьşe мѣ gotijѣ, wѣlle мьн zere xwѣ pivanѣ, zere мѣ pakьн, tѣmamьн, мьн çi gyhas-тьni кьrijѣ. Ruviye тѣ leda hat, paдьşa go:

— Ruvi, nѣçѣ. Gotѣ wѣzize xwѣ, go:

— Çaньм, хѣlateke binѣ бьdѣ vi ruvi. бьra бьbѣ hѣrѣ paдьşe xwѣra, wѣki paдьşe wi бьzanbѣ, ѣm sѣr wiranьн.

Wѣzir gotѣ paдьşe:—Ѧz сѣ хѣlate бьdьmeda, wѣki lajq бѣ, бьbѣ hѣrѣ.

Go:—Rabѣ, koda zera pьeuk бьdeda, бьra бьbѣ hѣrѣ peşkeş paдьşe xwѣra.

Ruvi ysa zi kod hьlda, ani.

Aşven lenьheri wѣki ruvi te, тьştѣki devda we dь-rѣvѣ, aşvan epeçѣ şabu, ruvira гѣлѣki фьrnaq bu, xwѣ—xwѣ, xwѣra dyşyrmiş bu, go: „Ѧva ruvi сѣ pak bu rasti мьн hat“.

Ruvije tæ cændæki ma, gotæ ašven, go:—Ašvan, ty rabæ kare mæn bækæ. æze hærgm çæm padšæ.

Ašven go:—Çanm, tye hæri cæ bækî? Hærgæ tye, hæri, æm tæv hærgm.

Ruvi gotæ ašvin:—Wæki tye beji, aš bęfrošæ, hæbuna xwæ tæmam bęfrošæ—xan u mane xwæ, tam u tašæ xwæ.

Ašvin gotæ ruvi:—Cæ xan u mane mæn hæjæ, ašæ æze aš zi bęfrošm, æme cole bęminm, tye óçeba bin sære mæn.

Ruvi go:—Na, æz óçeba najm sære tæ, æze karækæ rak bęghinmæ tæ, le wæki ty xæbære mæn bækî. Óz cæ bezm, ty zæ gyra mæn dærnæje.

Ašvane tæ rabu, ræx ruvije xwæ kæt, bære xwæ danæ wi šæhære padšæ. Ysa zi ledan cun. Cun neziki šæhære padšæ bun, ruvi gotæ ašven, go:

— Ty binæ wan zered çæm xwæ, binæ poeka mænva gýredæ, mæn bęxamlinæ. æze pešija tæ hærgm, çahabe padšera bębm.

Ówi ani xæmýland ruvie xwæ. Ruvi leda cu. Šývan u gavan hatnæ pešija ruvi, go: „Óv cæ ruviki dælalæ“. Ruvije tæ rævi zæ nav šývan u gavana dærkæt, dur sækni, go:

— Qyrba, æz næ ruvimæ, æz wæzire ašvan padšamæ.

Ruvi leda cu gęhištæ padšæ, męzgini padšera bę, go:

— Padšæ mæn hatæ mevane tæ.

— E, padšæ go, ófærgm, hat, hat, sæg eóva, sæg særa.

Ruvi vægærija, hat pešija ašvane xwæ, ašvan hatbu bæc æm sækni bu, go:

— Ašvan, xwæ bę avexæ, wæra.

Ašvan xwæ ave xýst, dærbæzi ave bu, gotæ ruvi:

— Top oçaxe tæ kævæ, æz šæwým ve syre, ve særmæje.

Ruvi go:—Çarækæ dýne bækævæ ave, æz tæ męzdm.

Ašvan kætæ ave, ruvi pe læpe xwæ pýšta wi męzda; ašvan zæ ave dærkæt; ruvi gęhištæ kęnce wi, kęnce wi, gęrt avitæ ave.

Ašvan go:—Hæ, top læ mala tæ kævæ, go, mæn zanbu, tye óçeba bini sære mæn.

Ruvi got:—Óçeb, æw óçeb ninæ. Óçeb æwæ, he para te.

Ašvan go:—Ruvi, xera mala xwædera ty bæc dæste mæn kætaji, mæn ty hęlbęrijaji læ órde xýsta, ty pærcæpærcæji bękra.

Ruvi go:—Aj va æze hærgm, le hæma tæmina mæn læ tæ, ty gava dęgizi mala padšæ. ty ty xæbæc nædi, cæ xæbærdan hæbæ, æze çaba padšæ będm. Næ xæbærdi, næ bækæni.

Ruvije tæ pešije cu; gęhištæ mala padšæ, gotæ padšæ, go:

— Næ ty bi, næ padšaja tæ bæ, tæ nædęgo torraha męnda qacax hæbæ: hatnæ pešija padšæ mæn, šelandýnæ.

Padšæ go:—Šelandýnæ, šelandýnæ, cæ hæjæ, býra padšæ be.

— E, go, dæve have tæ zedæjæ, cýma padšæ mæn ysa ajin—ojinæ, xwæ bę sære xwæ ysa be.

Padšæ go:—Le æm cawa bækni?

Go:—Rabə, bər dəre xwə xali—xalica raxə; sjara binə, bəra çyrid bəkn, karete binə sazka, dəstə kənçe lajq binə, əz bəbəm, bəra padşə mən xwəkə, iza ledə be.

Ysa zi we forme kərn, le həma ruvi gotə padşə, go:

— Padşə mən ky te, pərde zera gьredə, bəra be pьş pərde.

Əwi gava kənç zə aşvanra bərn. Aşvan gava əv kənça kət, əçebmajı ma. go:

— Ruvi əw cь əçebə tini sərə mən.

Go:—Çanm, həla he ty nəraziji?

Kənç xwə kərn, çameri bu padşaki maquli təmьz. Leda cu diwana padşə.

Padşə nьheri, wəki padşaki dəlali, he sər wiranə.

Padşə mevan şandə pьşt pərde. Pərda wi gьreda bun. Ruvi reva şirət kərbu, gotbu: „Bьner, aşvan, nəbi ty xəbərddi, əze qiza padşə təra bəxwəzьm. nəbi ty na—na dьki“.

Padşə got:—Çanm, wəki padşaje tə, padşajə, cьma xəbər nadə, hьlbət lələ, cьka cь həsabijə, naje ru mə nakəvə.

Ruvi gotə padşə:—Na, go, padşaje mən, nə padşaje gədanə. Padşaje mən həmu kəsira xəbər nadə. Bь wi həsabi zi wəxtəke ma.

Roke disa padşə go:—Le ruvi, əm cawa bəkn?

Ruvi gotə padşə:—Binə, əme qiza tə bьdnə padşə mə.

Padşə zi qəbul kьr, go:—Wəki hьzkьrnə tə həjə, əwi zi qəbulkьrjə, dьha başə, əze qiza xwə bьdnə merəki. Əw zi padşajə, kyte padşajə.

Padşə gьrt qiza xwə da aşvan. Həft şəv, həft roza zera kərn dəf u dəwat: gьhiştəne mьgaze xwə.

Wəxtəke ma. Ruvi gotə padşə, go:

— Padşə, nьha şəhərə mə həv xar, gərəke əm zi hərnə şəhərə xwə. Əva wəxtəke, əm hatəne vьra. Gərəke ty mə vəreki, əm hərn.

— E, go qyrba, əz dьha hьz dьkm. A vərekьrnə wə, əze zəxire əskərə xwəra dajnym, əze wə vərekьm, ledən hərn.

Padşə rabu, əskərə xwə gьreda, sazkyr, zəxira penç—şəş roza pera dani; cadьr u xəbətə wana təmam pera dani, saze wan təmam pera dani; karetek ani zəve xwəra gьreda, əskər dərхьst, vərekə.

Ruvije tə rabu peşije kət, bəre xwə da şəhərəki dьn cu. Cuna kəwşəne padşə dьne: əskər lehewьri. Cadre xwə ledən, çab şandəne sər wi padşaje dьne, go:

— Padşə, fьlan padşə hatijə sər tə şer.

Padşə çab daje, go:—Qyrba, ty şərə mən tynəjə.

Go:—Wəki şərə wi tynəjə, padşə mə şər dьxwəzə, be şər vənəgərə. Ruvi go padşə, go:

— Wəki ty şər nəxwəzi, də rabə wəkil—wəzire xwə hьldə, bьkəvə nava loda, xwə vəşərə, bəra padşaje mə be bьkəvə şəhərə tə, bьnerə, ty padşə te tynə, we be xwəra runi. hersa wi we dajne, iza paşə tyje beji ru kəvi.

Əwi padşaji ysa wəzir, wəkile xwəva cu kətə nava lode, xwə vəşartьn.

Aşvan əskərə xwəva azotьn nava wi şəhəri. Əskər təmam dora loda gьrt, go:

— Dьz kətijə nava van loda, bьgьrn, loda bьşəwtinьn.

Agьr bərdane, şəwtandьn. Kyta bu. Aşvane tə cu sər təxtə runьst, bu padşaje wi şəhəri.

Cəxcəx padşsa rabu (idi zera dıgotın cəxcəx padşsa) he dəh qati sər xəzure xwəra zəxirə əskərra dani, dy çar haqa əskər pəra dani. go:

— Hun sər əvə mənra hatnə, vəkər. Əskəre tə şunda cu, gəhiştə şəhərə xwə, gotə padşse, go:

— Hələl bə zəve tə, he əw dəh qata sər tərənə padşsaje mina cəxcəx padşsa tynə.

1. Bər bə xəbate	5
2. Xwəndən.	6
3. Həwa təmьz	7
4. Səbə—A. Puşkin tərə.	8
5. Dy şagьrt	9
6. Traktor—Əmine Əvdal	10
7. Kəlbe mə—Xnko Aper, tərə. Çərdoje Gença	11
8. Evəra kolxoze—Əmine Əvdal	12
9. Moz u hьre—M. Şahnazarjan, tərə. Ç. G.	12
10. Sə u pьşik—H. Tumanjan tərə. Çasьm Çalil	15
11. Radio cь got	16
12. Traktor—L. Mirakjan	17
13. Dь təbijada hьşjar—Gyhastьn Ç. G.	17
14. Kolhoz—Got:—Basoje Bəkьr,	18
15. Qylьng	19
16. Paiz—H. Hajrapetjan, tərə Ç. G.	20
17. Nobədar. Gyhastьn Ç. G.	21
18. Pəmby	23
19. Xəbata gran—zь „Hoktemberike“ tərə.	23
20. Wəlatəki məzьn nava dьneda həjə—gyhastьn	24
21. Tania ingləbdar—Verijaskaja tərə. Ç. G.	24
22. Nişana sijanatiјə sor stəndi—Verijaskaja tərə. Ç. Genço	26
23. Dajka mьnə fьrьndəci—Pooqosjan R. tərəmə Ç. Genço	27
24. Təmo—Ç. Genço	28
25. Şer u ruvi—Oj. Aqajan, tərə. Ç. G.	30
26. Bona kolxoze—H. Hajrapetjan, tərə Ç. G.	31
27. Mьn nəhəqi gyra tə nəkьr	33

28. Натъна зъвъстане—зъ „Nor uqi“ тәрç. Ç. G	34
29. Зъвъстан	35
30. Bob—Зъ „Lusaber“e тәрç. Ç. G.	36
31. Тъfal u бәрф—G. Sarjan, тәрç Ç. G.	38
32. Şev nava meşada—Simak, gyhast.	38
33. Gazija bəjraqa—gyhastьn—Ç. G.	40
34. Telefon—S. Zorjan, тәрçмә Ç. G.	41
35. Вь Vladimir Пjера тəvaji sanatorije—зъ „Kar- mir arev“ тәрçмә Ç. G.	45
36. Дь həvseda—A. Uljanova, тәрç Ç. G.	46
37. Stalin—gyhastьn, Ç. G.	49
38. Internasional—тәрçмә Ə. Əvdal	50
39. Səlam зъ ferъzara	51
40. Zavodeda—H. Hakobjan, тәрçмә	53
41. Elektrik—A. Neverov, тәрçмә Ç. G.	54
42. Namə Vorоşilovra—Kvitko, тәрç	57
43. Nama nəfəre sor Sьvьke Uso—Gyhastan—Ç. G.	59
44. Sə wəxte şer—Gyhastьn, Ç. G.	60
45. Bьhar—H. Hajrapetjan, тәрç. Ç. G.	61
46. Kəskə sor—Xnko Aper.	62
47. Hьkyme təve—Oj. Aojajan	63
48. Nьha əze sawa бькьm	64
49. Hьşjarbuna həbkoke—зъ „Lusaber“e, тәрç. Ç. G.	65
50. S-e Marte—L. Targjul, тәрç. Ç. G.	66
51. Rewiti hь həwe—Gyhastьn	67
52. Bajraqa jəke gylane тәрçмә	68
53. Zared Ispanije—Ç. Çəlil	69
54. Pionere baş—Simak, тәрç.	70
55. Bьrajed xwə bir binə—A. Bajtr, тәрç.	72
56. Sandьna бьhare—Ç. G.	74
57. Rəze Micurin—Gyhastьn	75
58. Kalkьe Xydo— Ç. Genço.	77

59. Evar—H. Tumanjan, тәрç.	78
60. Dyh u iro—Gyhastьn	80
61. Rja həsьn—I. Mirakjan	80
62. Əw bəxtjarьn—Şoloxov, тәрçмә	81
63. Ədьle sawa rozed havine dərbaz kьr—Ç. G.	83
64. Şəve dьxəbьtьn—зъ „Şcak“ тәрç	85
65. Bər бь xəbata havine	88
66. Cəxcəx radьşa—зъ gotьna Morov.	89
67. Sərəçəm	97